

МИСТЕЦТВО

1 клас

Тетяна Рубля, Тетяна Щеглова, Ірина Мед

МИСТЕЦТВО

Підручник інтегрованого курсу для 1 класу
закладів загальної середньої освіти

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

rnk.com.ua/102645

Інтерактивний
електронний додаток
до підручника

Київ • Харків
Видавництво «Ранок»
2024

УДК 7:37.016 (075.2)
Р82

**Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 03.02.2023 №110)**

Підручник безкоштовний.
Надруковано згідно з договором від 17.07.2024 № UCSI4-189-1.
Продаж заборонено

Підручник складений відповідно до Типової освітньої програми,
розробленої під керівництвом О. Я. Савченко.

Ілюстрації художника А. Г. Рублі

Умовні позначення:

Робота з учителем/
учительською

Творимо красу

Спостерігаємо,
міркуємо, пояснюємо

Підсумовуємо
та узагальнюємо

Слухаємо музику

Співаємо

Рубля Т. Є.

Р82 Мистецтво : підруч. інтегрованого курсу для 1 кл. закл.
загал. серед. освіти / Т. Є. Рубля, Т. Л. Щеглова, І. Л. Мед.—
Х. : Вид-во «Ранок», 2024. — 104 с. : іл.

ISBN 978-617-09-8986-4

УДК 7:37.016 (075.2)

Інтерактивний
електронний додаток
до підручника
доступний за QR-кодом
або посиланням
rnk.com.ua/102645

ЗРОБЛЕНО
В УКРАЇНІ

ISBN 978-617-09-8986-4

© Т. Є. Рубля, Т. Л. Щеглова, І. Л. Мед., 2024
© А. Г. Рубля, ілюстрації, 2024
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2024

ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Державний Прапор України

Державний Герб України

Державний Гімн України

Музика Михайла Вербицького

Вірші Павла Чубинського

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.
Душу й тіло ми положим за нашу свободу
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Урочисто

Приспів:

МИСТЕЦТВО НАВКОЛО НАС

Подивіться навколо та послухайте звуки природи. Вона створила дивовижно красиві хмаринки, яскраві квіти, прекрасні дерева, співучих птахів. Людина милується цією красою, відчуває її звучання.

Усе, що навколо вас, можна сфотографувати, намалювати, зліпити з пластиліну. Тобто передати свої емоції і враження у зображенні.

А ще — записати шум лісу, спів птахів, краплинки дощу, звуки рідного міста чи села. Можна заспівати та програти свій настрій та почуття.

Розгляньте картинки й розкажіть, якими видами мистецтва займаються діти.

Природа і наше оточення створюють звуки, які називаються **шумовими**.

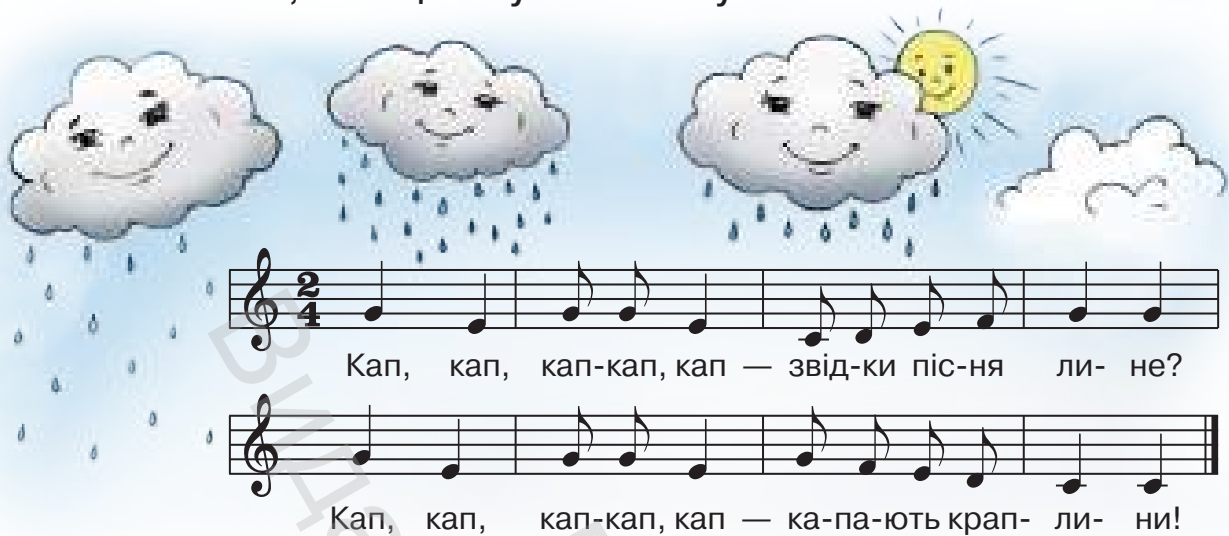

Люди, співаючи та граючи на музичних інструментах, відтворюють **музичні звуки**.

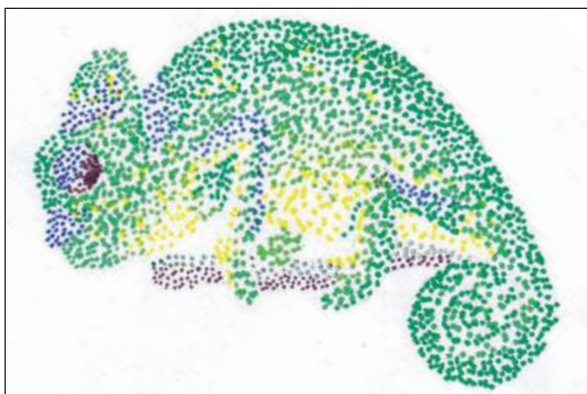

Послухайте, як крапає дощик. Це — шумовий звук. Поспівка про краплинки, яку ви проспіваете, — це музичні звуки.

Розгляньте малюнки та розкажіть, який із них створений точками, лініями, плямами, кольором. Який малюнок вам сподобався?

Розгляньте малюнки. Намалюйте той, який сподобався найбільше. Розмалуйте його кольоровими олівцями. Під час малювання звуки веселої музики створять вам гарний настрій. Розкажіть, якою у вас вийшла хмаринка.

Розкажіть, чому саме таким вийшов дощик. Як вам допоміг музичний супровід?

Розгляньте уважно зображення. Що тут зайве? Поміркуйте чому.

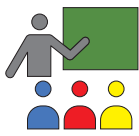
БАРВИСТИЙ СВІТ

Уявіть, як сонце усміхається теплому дощику. Після дощику з'явилася райдуга-веселка. Вона перекинула над землею барвистий місток.

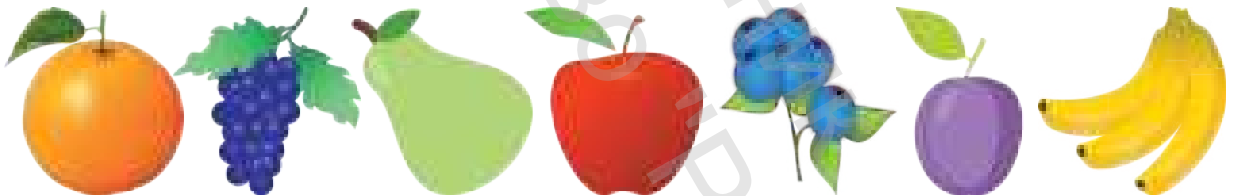

Порядок розташування семи кольорів веселки завжди однаковий:

- червоний,
- помаранчевий,
- жовтий,
- зелений,
- блакитний,
- синій,
- фіолетовий.

Складіть ряд із фруктів та ягід так, щоб їхні кольори відповідали порядку розташування кольорів на веселці. Назвіть їх.

Пофантазуйте. Уявіть, що веселка подарувала вам свої сім фарб. Розкажіть, що можна намалювати кожною фарбою.

Композиторка написала для вас пісню про дивовижне явище природи — веселку.

Вивчіть і заспівайте пісню «Веселка».

ВЕСЕЛКА

Музика і вірші Наталії Май

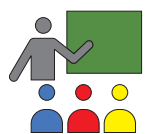
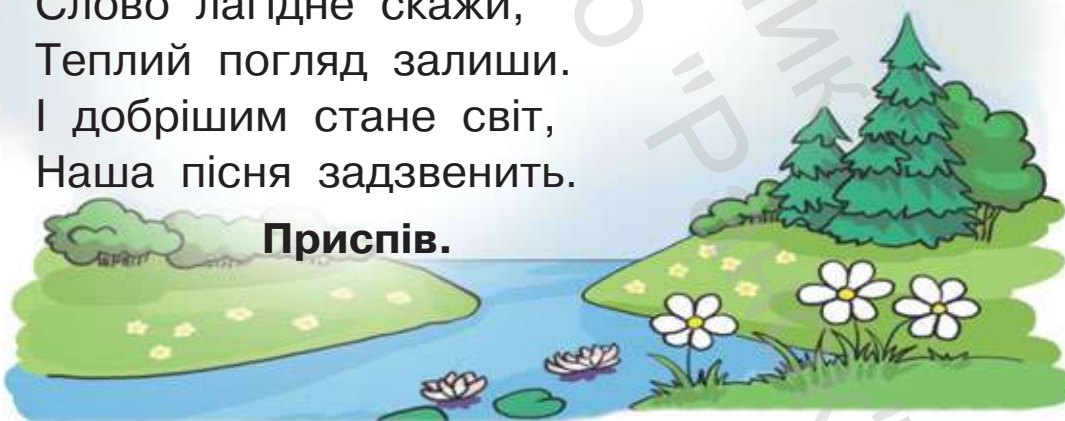
Краплю дощика берем,
Трішки сонця додаєм,
Світанкової роси,
Жменьку радості для всіх.

Приспів:

Подивись на небо — кольори ясні.
Сумувать не треба, просто посміхнись.
Подивись на небо — сонце золоте.
Сумувать не треба, все на краще йде.

Слово лагідне скажи,
Теплий погляд залиши.
І добрішим стане світ,
Наша пісня задзвенить.

Приспів.

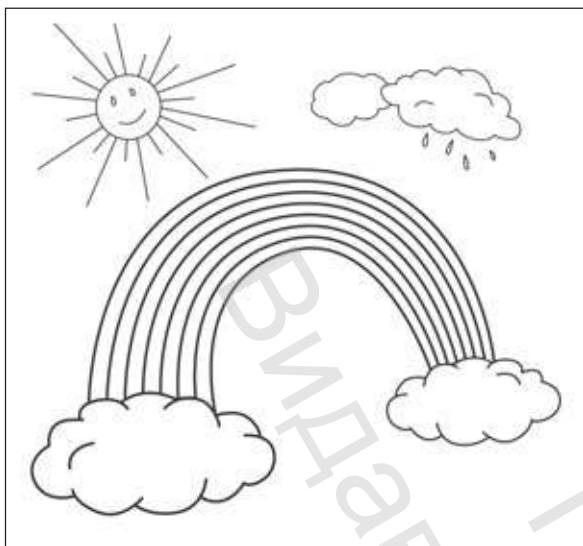

Які почуття викликала у вас вивчена пісня?
Які емоції з'являються під час споглядання барвистої веселки?

Намалюйте райдугу.

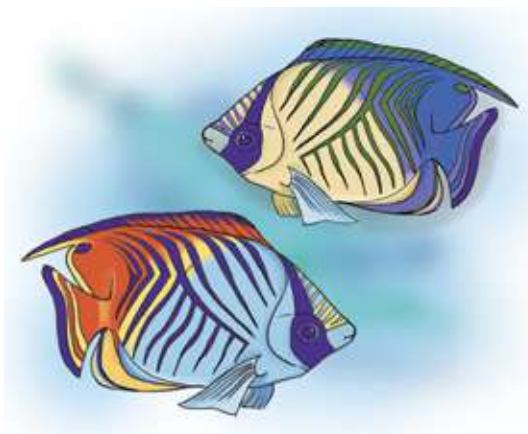
Під час малювання звуки музики надихатимуть на приємну роботу.

Барвистий світ складається з **хроматичних** та **ахроматичних** кольорів.

Усі кольори райдуги, їх відтінки називаються **хроматичними кольорами**, а білі, сірі та чорні — **ахроматичними**.

Чародійка природа розфарбувала ними все навколо. Створила чарівний красивий кольоровий світ.

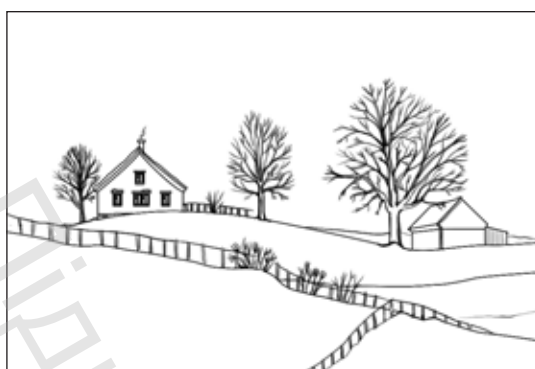
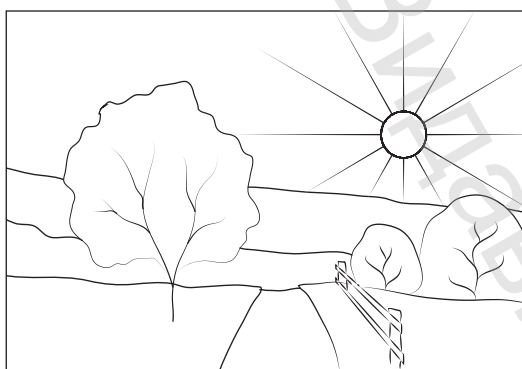
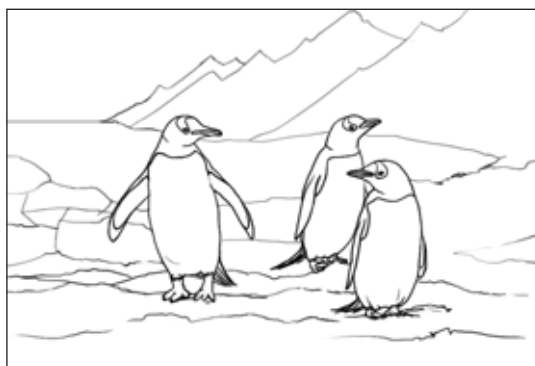
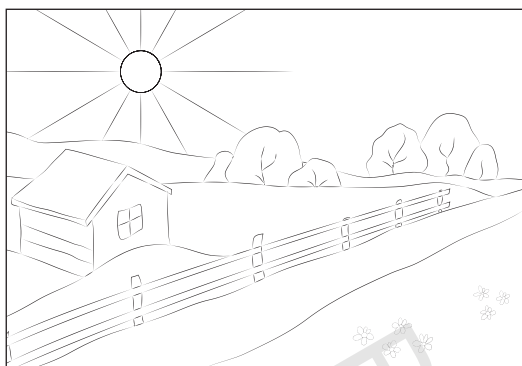
Хроматичні

Ахроматичні

Розгляньте малюнки і розкажіть, якими кольорами їх можна розфарбувати.

Послухайте два музичні твори (А. Вівальді «Гроза» і Е. Гріг «Метелик»).

Який музичний твір можна намалювати хроматичними кольорами, а який — ахроматичними? Поясніть свою думку.

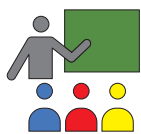

Розгляньте уважно зображення. Що тут зайве? Поміркуйте чому.

КОЛЬОРОВА МУЗИКА

Осінь, мов художниця, розфарбувала усе на свій лад. Зелені листочки стали жовтими і червоними. Вони вкривають землю, кружляючи в осінньому танці. У садах і на городах багатий урожай.

В усьому розмаїтті хроматичних кольорів є три кольори, які не можна отримати шляхом змішування фарб. Їх називають **основними кольорами**:

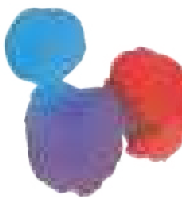
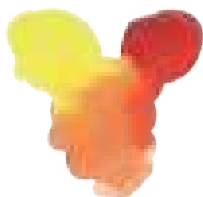
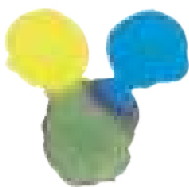

● **червоний**

● **жовтий**

● **синій.**

Якщо ці кольори змішувати по два, ми отримаємо ще три кольори, які називають **похідними**:

● **зелений**

● **помаранчевий,**

● **фіолетовий.**

Вивчіть і заспівайте пісню про щедрю осінь.

ЩО НАМ ОСІНЬ ПРИНЕСЕ?

Вірші Л. Некрасової

Музика З. Левіної

Що нам осінь принесе?

Що нам осінь принесе?

Яблука рум'яні, пахучий мед,

Яблука рум'яні, пахучий мед!

Що нам осінь принесе?

Що нам осінь принесе?

Овочів різних повний город,

Овочів різних повний город.

Що нам осінь принесе?

Що нам осінь принесе?

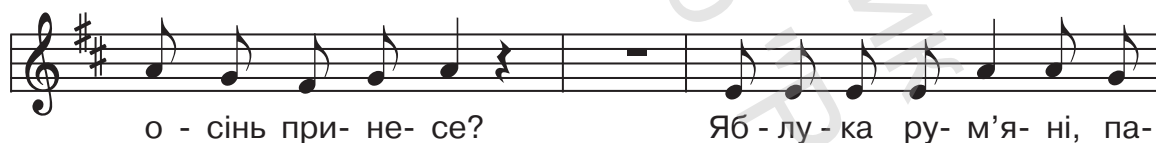
Хлібця золотого на цілий рік,

Хлібця золотого на цілий рік!

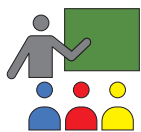

Жваво

mf

Розкажіть, яку картину ви уявили під час слухання пісні. Які кольори переважають на цій картині? Чому?

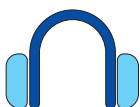
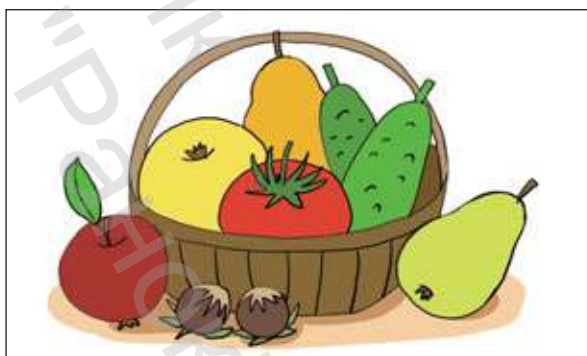
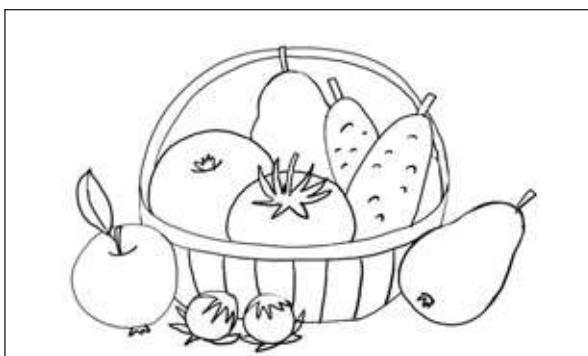
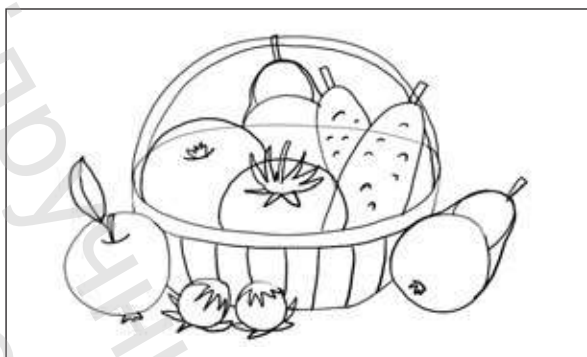
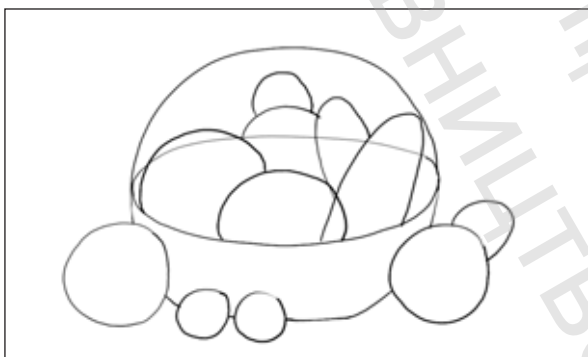
Кожен предмет має головний колір: ялинка — зелений, лимон — жовтий, вишня — червоний. Такий колір називають **предметним**.

Пригадайте і назвіть предмети, що мають основні та похідні кольори.

Намалюйте кошик із дарами осені, які вам більше подобаються.

Осіння мелодія під час малювання допоможе визначитись із предметними кольорами овочів та фруктів (Ф. Шопен «Осінь»).

ДЕ ЖИВУТЬ ВЕСЕЛІ НОТКИ

Трудівниця осінь приготувала багато дарів для мешканців лісу — гриби, ягоди, горіхи.

Уявіть, що під час прогулянки до осіннього лісу ви знайшли гриби. Потрібно бути уважним, тому що є їстівні й неїстівні гриби.

Саме про це йдеться у поспівці. Вивчіть її.

ДИБИ, ДИБИ

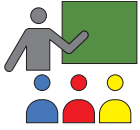
Слова народні

Музика В. Верховинця

Швидко

Малювати можна не лише фарбами, а й фломастерами, олівцями, крейдою. Вони залишають слід у вигляді лінії на поверхні. Розгляньте малюнки.

Лінії мають різний вигляд: прямі, хвилясті, ламані.

Якщо початок лінії з'єднати з її кінцем, можна створити **контур** будь-якої форми.

Намалюйте фломастерами контурний малюнок за уявою та прикрасьте його лініями різного характеру.

Вивчіть українську народну пісню про калину.

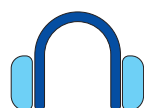
ОЙ ЄСТЬ В ЛІСІ КАЛИНА

Ой єсть в лісі калина, | (2)
Калина, калина,
Комарики-дзюбрики,
Калина.

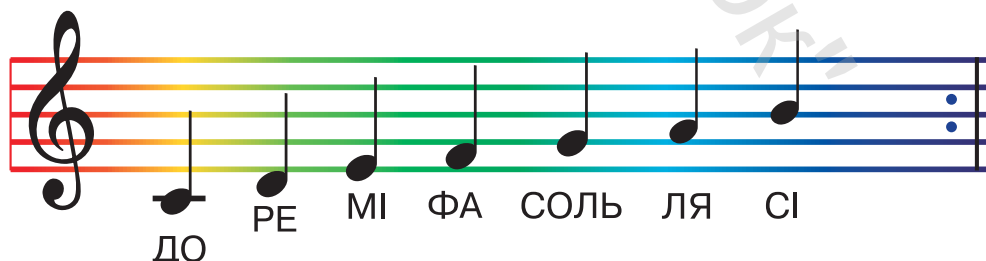
Там стояла дівчина, | (2)
Дівчина, дівчина,
Комарики-дзюбрики,
Дівчина.

Цвіт-калину ламала, | (2)
Ламала, ламала,
Комарики-дзюбрики,
Ламала.

Та в пучечки в'язала, | (2)
В'язала, в'язала,
Комарики-дзюбрики,
В'язала.

Художник намалював п'ять ліній та з'єднав їх контуром. Музикантка розташувала на них нотки. Так вони створили нотний стан. Ноток сім, як і кольорів у веселці. За допомогою нот пишеться музика. Послухайте, як вони звучать. Заспівайте їх.

ЗОБРАЖЕННЯ ПЛЯМОЮ: СИЛУЕТ

Художниця з музикантом пішли на прогулянку до лісу. Друзі милувалися краєвидами, слухали пташине багатоголосся. У ньому вони розпізнали веселі нотки.

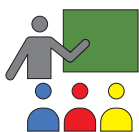
Непомітно настав вечір. На фоні ще світлого неба друзі побачили дивовижне зображення.

Силует — контурний малюнок форми, заповнений одним рівним тоном.

Сповнені приємних емоцій, вони повернулися до майстерні й відтворили звуками та зображеннями свої враження.

Розгляньте малюнки. Що намалювала художниця, щоб поділитися своїми почуттями? Які звуки відтворив музикант у мелодії?

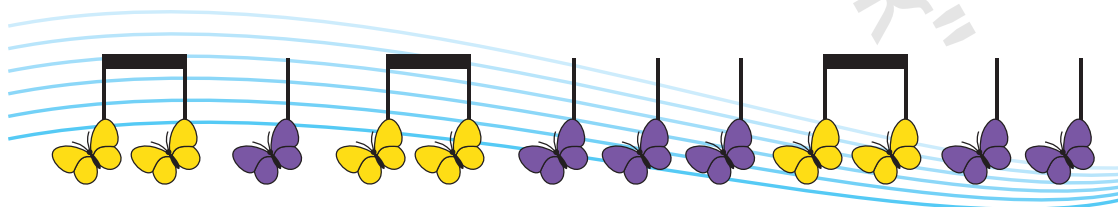
Звуки природи, музичні звуки можуть бути **довгими** та **короткими**. Їх чергування називається **ритмом**.

Коли ви спокійні, ваші сердечка б'ються рівномірно. Радісні емоції та хвилювання змушують їх битися в іншому ритмі.

Запам'ятайте, як позначаються довгі та короткі звуки. Проплескайте схему з другом чи по-другою.

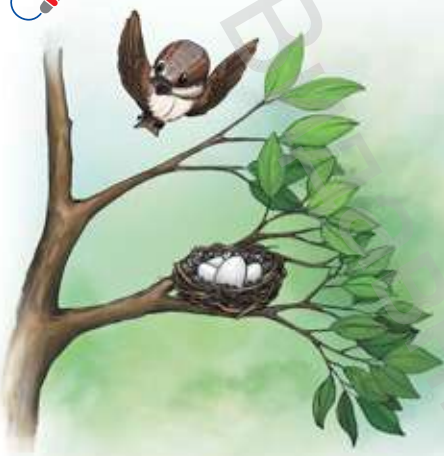

У художника під час роботи краплини фарби розтеклися по вологому паперу. Ці плями схожі на силуети ноток.

Вивчіть пісню про нотки.

ДО, РЕ, МІ

ДО — горобчика гніздо,
РЕ — вітрець серед дерев,
МІ — ви знайдете самі,
ФА — до нот усіх слова.
СОЛЬ — просольфеджує ЛЯ,
ЛЯ — підхопить вся земля,
СІ — усі співають, хто
Хоче знов прийти у ДО.

Музика Р. Роджерса

(з кінофільму «Звуки музики»)

ДО—го-роб-чи- ка гніз- до, РЕ—віт-рець се-ред де- рев,

МІ—ви-знай-де-те са- мі, ФА—до нот у- сіх сло- ва.

СОЛЬ—про-соль-фед-жу-є ЛЯ, ЛЯ—під- хо-пить вся зем-ля,

СІ—у- сі спі-ва-ють, хто хо- че знов прий-ти у ДО.

Згорніть аркуш навпіл, капніть усередину на згин краплі фарби. Складіть аркуш, «розженіть» фарбу пальчиком і розгорніть аркуш. Найцікавіші зображення доповніть деталями. Назвіть свою роботу.

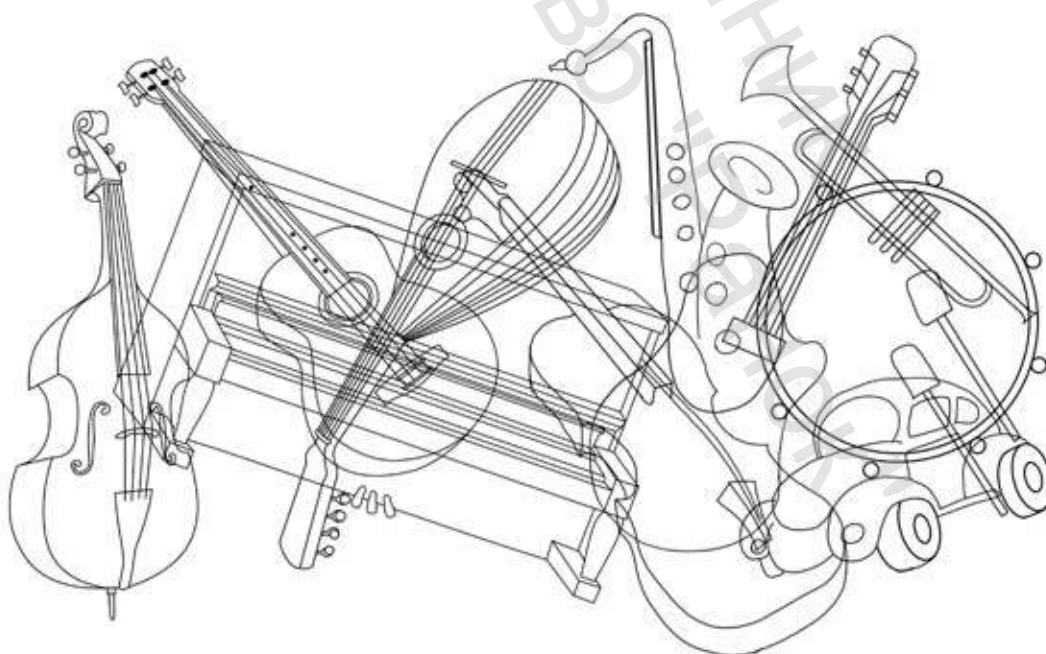

Прослухайте два музичні твори (Р. Шуман «Сміливий вершник» і «Веселий селянин»). Який настрій цієї музики? Чому? Намалюйте словесний малюнок до кожного музичного твору.

Музика грається за допомогою музичних інструментів. Розгляньте уважно плутанку.

Що зайве на малюнку? Поясніть чому.

НА ЛІСОВІЙ ГАЛЯВИНІ

Лісові мешканці поспішають робити зимові запаси. Вони не мають часу розважатися: грибів, горішків, диких яблук та груш мають удосталь назбирати.

Розгляньте світлини. Подумайте, з чого ще можна виготовити грибочки та яблука?

Об'єднайтесь із друзями/подругами в групи, виліпіть із пластиліну грибочки та яблучка. Ви отримаєте великий кошик лісових дарів.

За потреби користуйтеся зразком поетапного ліплення роботи.

Спокійна музика (К. Дебюссі «Місячне сяйво») під час ліплення не відволікатиме від колективної роботи.

Чи сподобалося вам працювати колективно? Поясніть свою думку.

Хитра лиска запаси на зиму не робить, не турбується. Саме про неї вивчіть пісню.

ПІСНЯ ЛИСИЧКИ

Обробка мелодії М. Лисенка

Я — лисичка, я — сестричка,
Не сиджу без діла:
Я гусятка пасла, | (2)
Полювать ходила.

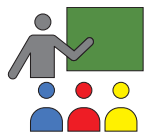
А тепер мені в неділю
Треба відпочити,
Свою хатку гарнесенько | (2)
Треба прикрасити.

А щоб краща, а щоб краща
Була моя хата,
Піти треба у гайочок, | (2)
Квіточок нарвати.

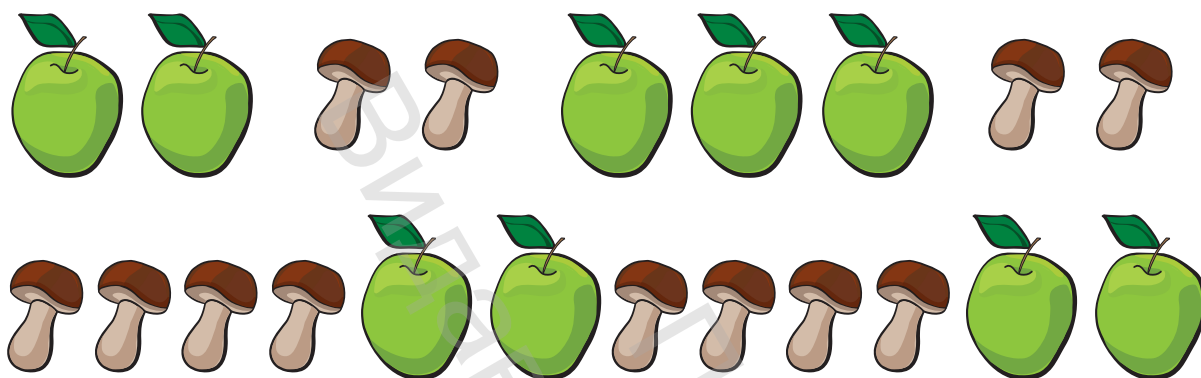

У пісні лисичка зображена справжньою господинею. Наведіть приклади, які це підтверджують. Чому вона не робить запаси на зиму?

Пригадайте, що таке ритм у музиці. Як плесканням у долоньки можна показати ритмічний рисунок? Уявіть, що довгий звук — це яблучко. Грибочками можна зобразити короткі звуки. Проплескайте запропоновані ритмічні рисунки з друзями/подругами.

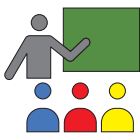
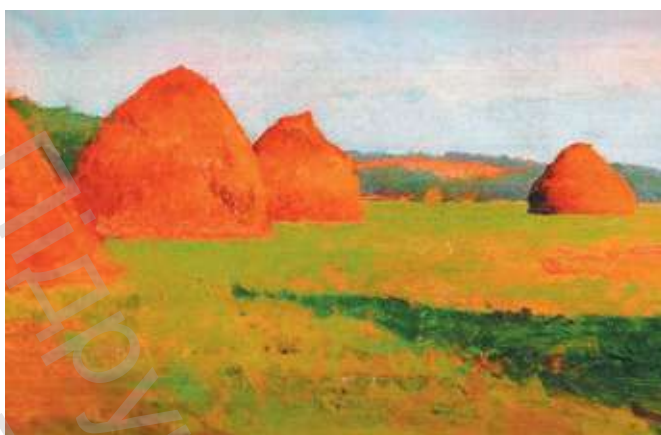
Розгляньте уважно зображення. Які запаси роблять звірі на зиму? Що тут зайве? Поміркуйте чому.

ПРИРОДНЕ РОЗМАЇТТЯ

Природа дарує нам відчуття тепла і холоду. Тепле сонечко зігріває. Але коли воно ховається за хмарами, стає прохолодно. Ми пригадуємо літній день, прохолодний вечір, зиму та літо, жовто-червоний вогонь та блакитний лід.

Картини, на яких зображена природа, називаються **пейзажами**.

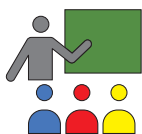
Розгляньте картини. Розкажіть, якими кольорами передано спеку сонячного дня і холод зимового ранку. Які враження та настрої викликають ці картини?

Кольорами можна передати настрій. Теплі кольори виглядають веселими і святковими. Одна й та сама картина, написана в теплих або холодних кольорах, викликає різні враження.

Теплими кольори називаються тому, що вони нагадують тепло та полум'я. Це жовті, червоні, помаранчеві та теплі зелені кольори.

Холодні кольори нагадують воду, кригу, сніг та мороз. Це сині, блакитні, фіолетові та холодні зелені кольори.

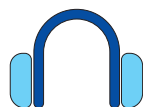
Розгляньте, як зображено на картинах вогняні та крижані планети. Якими кольорами передано холод та спеку?

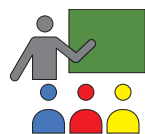
Пофантазуйте й намалюйте за бажанням свою «Планету крижаних гір та океанів» або «Планету палаючих вулканів».

- Щоб колір став більш теплим, до нього потрібно додати трішки жовтого або червоного кольору.
- Якщо потрібно створити більш прохолодний відтінок, до кольору додають блакитний або синій колір.

Прослухайте фрагменти симфонічної казки «Івасик-Телесик» композитора М. Сільванського: «Тема Івасика», «Тема Змії». Чим вони відрізняються?

У музиці є **високі** та **низькі** звуки. Якими звуками зображений хлопчик, а якими — Змія? Назвіть кольори, якими можна намалювати ці звуки. Поясніть свою думку.

Наведіть приклади високих та низьких звуків, які можна почути в природі та побуті.

Поміркуйте і визначіть, яка квітка в кожному зображенні зайва за кольором.

КРАСА ОСІННЬОГО ЛИСТЯ

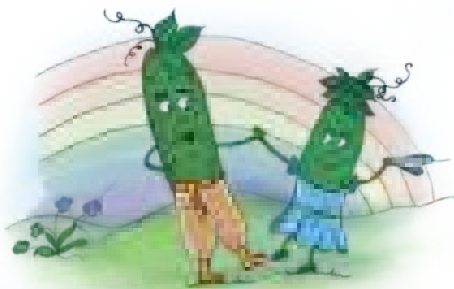
Осіньє листя жовте, багряно-золоте, немов охоплене полум'ям. Зірвані вітерцем листочки дерев падають додолу.

Уявіть собі цю картину і проплескайте ритмічну схему.

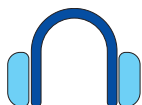

Ви вже знаєте, що осінь щедро на врожай. Саме про це вивчіть українську народну пісню і разом із друзями/подругами розіграйте музичну виставу «Ходить гарбуз по городу».

Розгляньте картини. Назвіть, якими кольорами намальовано осінні листя.

Послухайте музичний твір А. Вівальді «Осінь». Які звуки ви почули в мелодії? Які враження про осінь у вас виникли? Розкажіть про них.

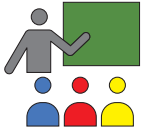
Об'єднайтеся в групи. Пофантазуйте й виконайте аплікацію «Кумедні тварини» з осіннього листя. Музика під час роботи надихатиме на творчість.

Якщо другу або подрузі знадобиться підтримка, допоможіть їм у роботі. Усім потрібні розуміння, дружба, щира усмішка.

ПІСЕННІ ВІЗЕРУНКИ

Над містом, над лісом, над полем, над гаєм
Весела пісня дзвінко лунає:

Про щедрість, добро, про щасливу родину,
Про мирну й багату мою Україну.

Пісня — це словесно-музичний твір, який співають дорослі й діти. Її може виконувати одна людина або кілька людей. Перші в житті пісні, які чує людина в ранньому віці, — це **колискові**.

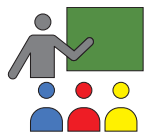

Мелодія складається з нот, які чергуються й утворюють чудові мелодійні візерунки.

Прослухайте дві українські народні пісні: колискову «Леле, леле, лелесенько» та «Грицю, Грицю, до роботи». Які настрої виражені в цих творах?

У піснях найчастіше чергуються заспів і приспів. В образотворчому мистецтві є багато малюнків, які створюються шляхом чергування, — це **орнаменти**.

Чергуватися може одна форма або кілька. Елемент, який повторюється при створенні орнаменту, називається **рапортом**.

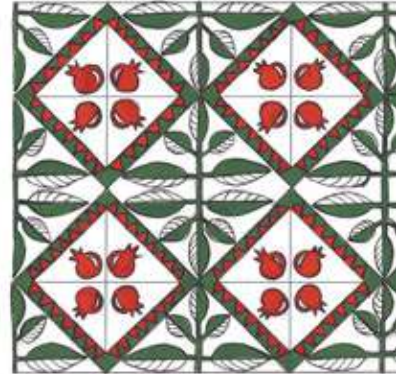
Розгляньте світлини предметів. Які з них прикрашені візерунками та орнаментами?

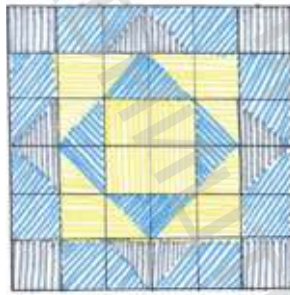
На яких іще предметах можна побачити орнамент? Що може бути на ньому зображено?

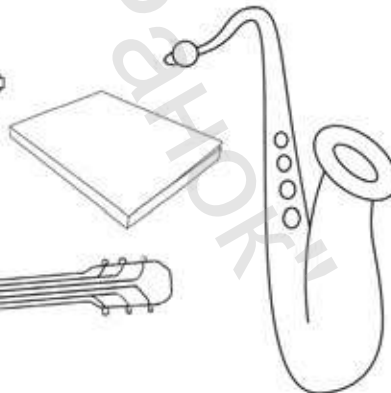
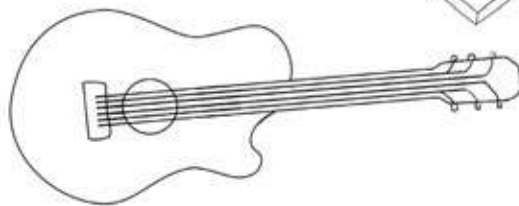
Розгляньте малюнки. Які елементи на них чергуються?

На аркуші в клітинку намалюйте орнамент за зразком і розмалуйте його фломастерами.

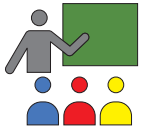

Розгляньте уважно зображення. Що зайве? Поміркуйте чому.

ЯК СТВОРЮЄТЬСЯ КРАСА

Музика може зачарувати, викликати певні настрої, створити різні враження. Вона передає красу співу птахів у лісі, дзвінкоголосого водограю і тихого таночку осіннього листя.

Композитор і **композиторка** — це люди, які створюють чарівну музику. Вони пишуть твори для гри на музичних інструментах, музику для театру, кіно і мультфільмів.

Люди, які слухають музику, називаються **слухачами/слухачками**. Люди, які виконують музичні твори, називаються **виконавцями/виконавицями**.

Яскравого сонячного дня вийшли на прогулянку два веселі гусачки. Вивчіть про них українську народну пісню. Виконуйте її жартівливо. Проплескайте ритм пісні.

ВЕСЕЛІ ГУСИ

Жили у бабусі —
Два веселі гуси:
Один сірий, другий білий — | (2)
Два веселі гуси.

Миля гуси лапки
Десь біля канавки,
Один сірий, другий білий — | (2)
Десь біля канавки.

Витягнули шиї
І шиплять, як змії.
Один сірий, другий білий — | (2)
І шиплять, як змії.

Ой кричить бабуся:
Де ж ви, мої гуси?
Один сірий, другий білий — | (2)
Де ж ви, мої гуси?

Вийшли, вийшли гуси,
Кланялись бабусі.
Один сірий, другий білий — | (2)
Кланялись бабусі.

Прослухайте музичний твір норвезького композитора Е. Гріга «Ранок». Якими музичними засобами передано ранкову красу? Яким кольоровим сполученням вона відповідає?

Намалюйте сонячний чи похмурий день акварельними фарбами по вологому паперу за зразком.

- Зволожите аркуш паперу.
- Акварельними фарбами виконайте малюнок: спочатку небо, потім землю, природу.
- Дайте аркушу трохи підсохнути.
- Домалюйте зображення.

НАСТРІЙ У МИСТЕЦТВІ

В осінньому танці листочки кружляють,
Килимом яскравим землю накривають.
Мереживні сніжинки танок підхопили,
Осінь із зимою в ньому закружили.

Який настрій та почуття викликав вірш? Яку музику ви уявили під час слухання вірша? Поясніть свою думку. Чим у музиці створюються образи?

Кожен танець — це невеличка весела чи сумна історія. Він створюється за допомогою рухів людського тіла. Спостерігаючи за дивовижними рухами, ми відчуваємо, про що він.

Танці бувають **класичними**, **сучасними**, **спортивними**, **бальними**, **народними**.

Які народні танці ви знаєте?

Прослухайте музику найулюбленішого українського народного танцю «Гопак».

Український гопак — це веселий танок,
Радість і душевність сплелись у вінок.
І бабусин сірий гусачок
Любить танцювати цей танок.

Які емоції викликає цей запальний танець? Який характер, настрій танцю? Якими кольорами ви б його намалювали? Поясніть чому.

Виконайте з танцювальними рухами пісню «Веселі гуси».

Які схожі емоції викликають мелодії гопака і пісні «Веселі гуси»? Чим відрізняються? Чому вони піднімають настрій?

Королем танців є вальс. Прослухайте «Вальс квітів» І. Штрауса. Розкажіть, якого кольору квіти ви уявили під час слухання музики.

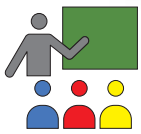
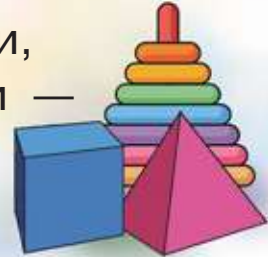
Намалюйте танок осіннього листя зі сніжинками. Працюйте кольоровими олівцями. Поміркуйте, якими кольорами можна зобразити листочки та сніжинки.

ПАРАД МОЇХ УЛЮБЛЕНЦІВ

Скільки іграшок є на світі!
Ними люблять гратися діти.
Ляльки, машинки і зайчики,
Ведмедики, кубики, м'ячики —
Усі стали дружно в ряд,
Бо зібрались на парад.

Марш — музика з чітким ритмом, під яку можна крокувати. Марші бувають військові, дитячі, урочисті, козацькі та інші.

Прослухайте «Запорозький марш» Є. Адамцевича і «Марш ляльок» В. Верхоли. Весело крокуйте під музику маршів.

Розкажіть, що ви уявили під час слухання музики. У чому різниця між маршами? Поясніть свою думку.

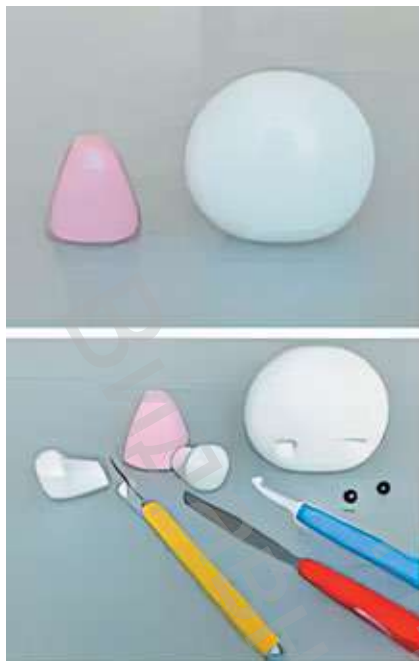

Вивчіть і виконайте пісню композитора А. Філіпенка «Гарний танець гопачок» із танцювальними рухами.

Об'єднайтеся з друзями/подругами в групи, виліпіть із пластиліну улюблені іграшки. За потреби користуйтеся зразками.

Працюючи в групі, зверніть увагу на друзів/подруг. Можливо, їм потрібна допомога. Підтримка завжди доречна. Розкажіть про свої улюблені іграшки.

Розгляньте малюнки. Знайдіть на них відмінності.

СВІТ, НАПОВНЕНИЙ ПРИКРАСАМИ

От і настала зима. Хрустить сніжок під ногами. Мороз прикрашає дивовижними візерунками вікна. Природа сповільнила свій темп життя.

Темп — це швидкість руху. І швидкість музики.

Прослухайте музичні твори Р. Шумана «Дід Мороз» і К. Сен-Санса «Лебідь». Як темп впливає на образи Мороза та Лебедя?

Заспівайте пісню «Гарний танець гопачок» у різних темпах. Поясніть, як змінився характер пісні.

Виконайте ритмічні вправи.

На засніжених кущах калини червоніють грона ягід. Намалюйте за зразком калиновий орнамент. Поміркуйте, що можна ним прикрасити. Секрет роботи в тому, що листочки і ягідки — це відбитки пензлика та пальчика.

Розгляньте малюнок. Що на ньому наплутано?

У СВІТІ ПОРІВНЯНЬ

Погляньте навколо — усе таке різне!
Швидке і повільне, лагідне й грізне,
Велике й маленьке, веселе й сумне,
Дзвінке і тихеньке, похмуре й ясне.

Заспівайте веселі нотки. Порівняйте їх звучання.
Визначте різницю між ними.

Кожна людина, тварина, музичний інструмент
мають свій голос. Пригадайте, в кого він ніжний і ви-
сокий, у кого — грубий і низький. Це забарвлення
звука та голосу називається **тембром**.

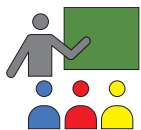

Прослухайте музичні твори композитора
М. Скорика «Мелодія» та «Полька».

Який характер, темп і тембр творів? Порівняйте, що
в них спільного, що відмінного. Які картини можна
уявити під музику?

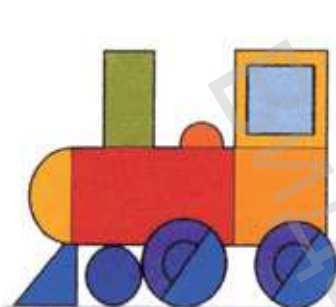
Морозець-бешкетник не дає діточкам стояти на
місці. Вивчіть та заспівайте пісню композиторки
Б. Фільц «Морозець».

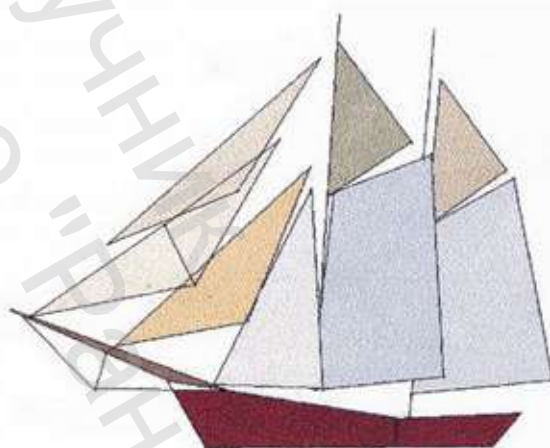
Усі предмети мають форму — **зовнішній вигляд**. Форми можуть бути **простими**, схожими на геометричні фігури. Їхнє поєднання утворює **складну форму**.

Подумайте, на якому малюнку форма паровозика плоска, на якому — об'ємна.

Розкажіть, із яких простих геометричних форм створені зображення.

Намалюйте улюблений транспорт. Розмалюйте його фломастерами.

Яким із видів транспорту не можна користуватися взимку? Чому?

НОВОРІЧНІ СВЯТА

Із зимою в гості
До нас свята прийшли.
Веселий настрій, радість
З собою принесли.

За традицією, у різдвяні дні співають вітальні пісні — **колядки**. Величають господарів, бажають у новому році всього найкращого.

Прослухайте колядку «Добрий вечір тобі, пане господарю».

Вивчіть колядку «Старий рік минає».

Ста- рий рік ми- на- є, Ста- рий рік ми- на- є,

Но- вий на- сту- па- є, Но- вий на- сту- па- є.

СТАРИЙ РІК МИНАЄ

Старий рік минає,
Старий рік минає,
Новий наступає,
Новий наступає.

Прощай, Старий роче,
Прощай, Старий роче,
Ми тебе не хочем,
Ми тебе не хочем.

Ми хочем Нового,
Ми хочем Нового,
Спаса рожденного,
Спаса рожденного.

А він буде кращим,
А він буде кращим,
Принесе нам щастя,
Принесе нам щастя.

І миру на світі,
І миру на світі,
Здоров'я всім дітям,
Здоров'я всім дітям!

Проплескайте ритмічну вправу.

У Щедрий вечір виконують пісні **щедрівки**.

Прослухайте відому в усьому світі українську народну пісню «Щедрик» в обробці М. Леонтовича.

Який настрій подарувала вітальна пісня? Що ви хочете побажати своїм рідним?

Пригадайте, як прикрашають до новорічних свят ваше місто чи село. Намалуйте казкове новорічне місто кольоровими олівцями або фломастерами.

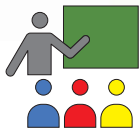
Розгляньте малюнок. Знайдіть однакові ялинки.

ГОТУЄМОСЯ ДО НОВОГО РОКУ

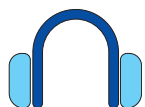
Ялинка свята цілий рік чекала,
Прикраси довго собі вибирала,
Гілочки пухнасті ними прикрашала,
З Новорічним святом усіх вітала!

Сьогодні ви з друзями й подругами виготовите прикраси для новорічної ялинки. Що перетворить зелену красуню на новорічне святкове дерево? Які кольори ви використаєте в роботі?

Пригадайте, кого називають колядниками та щедрувальниками. Прослухайте щедрівку «Ой сивая тая зозуленька».

Заспівайте пісню «Морозець», колядку «Старий рік минає». Вони створять святковий настрій під час роботи над новорічними прикрасами.

Виберіть новорічні прикраси, які будете виготовляти колективно. Своїми виробами ви зможете прикрасити святкову ялинку і класну кімнату. Допмагайте одне одному в роботі. Спільна праця зміцнює дружбу.

Розгляньте уважно зображення. Що зайве? Поміркуйте чому.

ЗИМОВІ СНИ

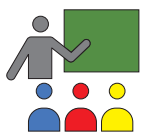

Взимку все відпочиває:
Земля і звірі, й квіти.
Зимові сні дерева бачать,
Спустивши долу віти.

Зима хурделицями в'ється. Справжні сні-чари напустила на природу. Про це вивчіть поспівку «Ой Метелиця-зима». Співаючи, проплескайте її ритмічний рисунок.

ОЙ МЕТЕЛИЦЯ-ЗИМА

Кожен музичний твір має свою мелодію, якою композитор чи композиторка виражають чарівність і неповторність музики.

Композитор А. Вівальді зобразив «Січень» із циклу «Пори року» дивовижними музичними звуками. Заплющіть очі й прослухайте їх. Розкажіть, що ви уявили.

Лапатий сніг білою ковдрою накриває будинки, дерева, кущі, які засинають до весни. «Чому сніг лапатий», ви дізнаєтесь із пісні, яку вивчите.

ЧОМУ СНІГ ЛАПАТИЙ

Вірші М. Ясакової
Музика О. Янушкевич

Я запитую у тата,
Чом він каже: «Сніг лапатий».
У снігу вся шуба й шапка, | (2)
Я шукаю, де ті лапки?

Приспів:

На малюнку лапки
Є у жабки.
Лапки в киці,
Як годиться.
І собачка лапку подавав.
Ну, а сніг... Де лапки він сховав?

Пояснила все сестричка:
— В сніга лапки невеличкі.
Сніг літає, як пушинка, | (2)
З лапок сплетена сніжинка.

Приспів:

На малюнку лапки
Є у жабки.
Лапки в киці,
Як годиться.
І собачка лапку подавав.
Ну, а сніг... Де лапки він сховав?

Розгляньте зимові дерева, вкриті снігом. Якими кольорами створені зимові краєвиди?

Намалюйте зимове дерево за уявою. Розфарбуйте свою картину акварельними фарбами. Виберіть положення аркуша паперу залежно від форми дерева. Поясніть свій вибір.

Поміркуйте, що наплутано в малюнку. Поясніть свою думку.

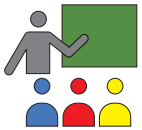
ПРИГОДИ ЗОЛОТОЇ РИБКИ

Пригадайте і заспівайте пісню «Чому сніг лаптий». Проплескайте ритмічну вправу.

Пофантазуйте і уявіть, що ви спіймали золоту рибку. Вона запропонувала виконати ваше бажання. Розкажіть, якою ви її уявляєте. Яке бажання ви б загадали?

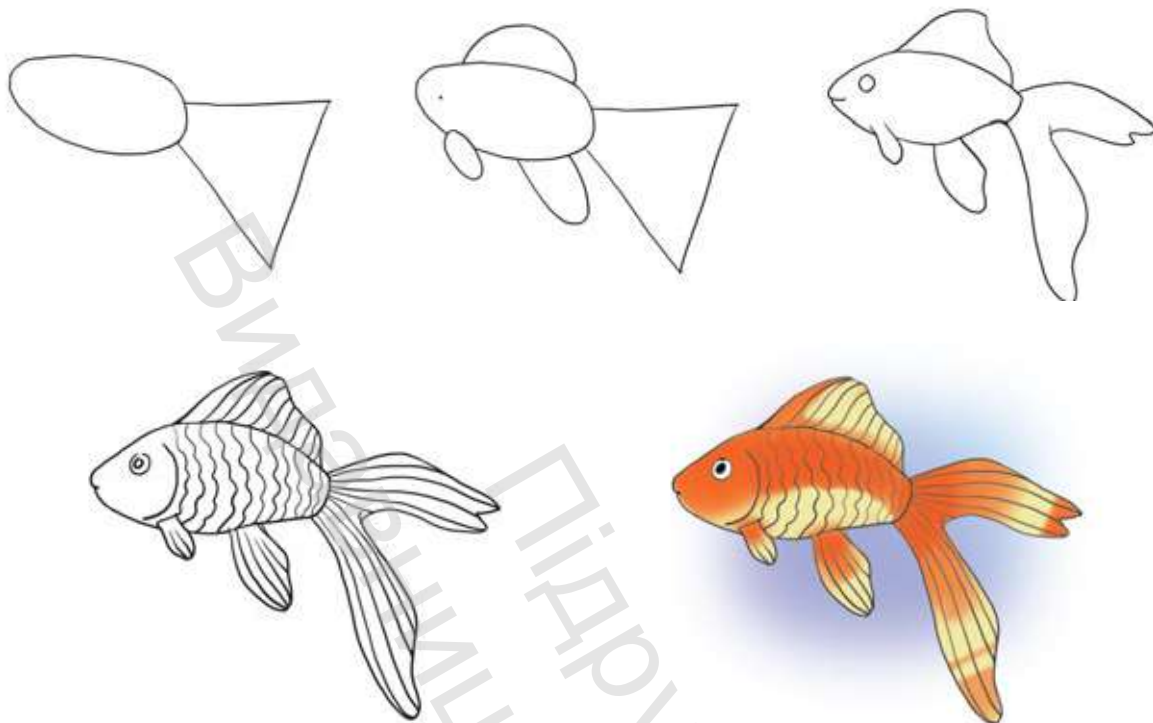
Подивіться, як художники зобразили золотих рибок. Розкажіть, з яких частин складається їх форма. Яка частина найбільша, яка — середня й найменша? Які геометричні фігури вони нагадують?

Прослухайте, як мешканців акваріума зобразив музичною мовою французький композитор К. Дебюссі у творі «Золоті рибки». Розкажіть, якою була музика. Яких рибок ви намалювали б до неї?

Намалювати рибку вам допоможе послідовне виконання роботи. Розфарбуйте її акварельними фарбами.

Під час малювання послухайте музичний твір К. Сен-Санса «Акваріум».

Розгляньте зображення. Поміркуйте, хто зайвий і чому.

ЩО Я ЛЮБЛЮ

Відгадайте загадки.

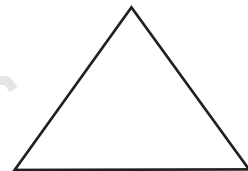
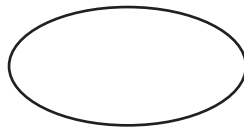
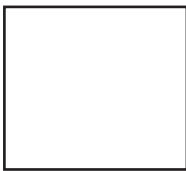
Мов маленький м'ячик,
Висить, але не скаче,
Рум'яне, гладеньке,
На смак солоденьке.

Лампочка вгорі висіла,
Достигла і пожовтіла.
Діти лампочку зірвали,
З апетитом скуштували.

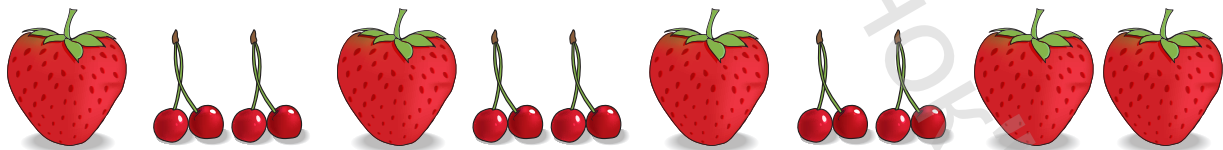
Запах, колір — все відмінне,
Посміхнешся неодмінно.
Як серединку кусати,
Скривить так, що й не впізнати.

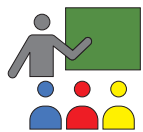
Якими кольорами, теплими чи холодними, природа розфарбувала улюблені вами фрукти? Наведіть приклади, які фрукти можна вписати в запропоновані фігури.

Проплескайте ритмічну вправу.

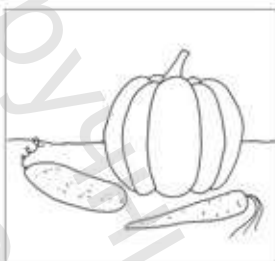
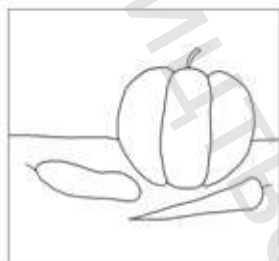
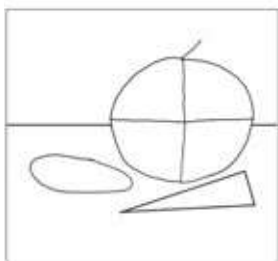
Пофантазуйте і складіть свою ритмічну вправу з фруктів. Запропонуйте її проплескати.

Картина, на якій зображені фрукти, овочі, квіти, посуд, називається **натюрморт**. Розгляньте картини художників. Поділіться своїми враженнями.

Намалюйте натюрморт із корисних овочей або фруктів. Матеріали для розфарбовування виберіть самостійно.

Розгляньте зображення і знайдіть відмінності.

ПРИГОДИ ЧАРІВНОГО ПОТЯГА

Дзвінко ритм колеса відбивають,
Пасажири із вагонів виглядають.
Потяг чарівний, чудовий
Мандрує у світ кольоровий!

Здійсніть уявну подорож чарівним потягом. Перша зупинка — **Весняна**.

Більшість пісень виконуються з **акомпанементом** — під музику. Вивчіть поспівку «Прилетіли журавлі». Співаючи, проплескайте ритм поспівки.

Помірно

Глянь- те, ді- точ- ки ма- лі, при- ле- ті- ли жу- рав- лі.

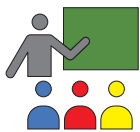

При- ле- ті- ли жу- рав- лі, сі- ли со- бі на ріл- лі.

Та все кли-чуть: «Кру- кру- кру, зустрі- чай- те вес-ну яс- ну».

Подивіться на картину, на якій зображена весна. Якими кольорами намальовано весну? Якими звуками її можна виразити? Поясніть свою думку.

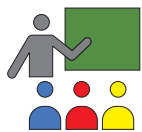
Розгляньте картини. На якій зображена весна? З чого можна зробити такий висновок?

Послухайте звуки весняної природи. Опишіть свої враження.

Наступна зупинка — **Лісова.**

Дерева прикрасилися молоденькими листочками. Повітря наповнюється ароматами яскравих квітів. Звідусіль лунають пташині пісні.

Щоб передати чарівність весняної природи, одного кольору недостатньо. Художники використовують **відтінки**. Це невелика різниця між кольорами.

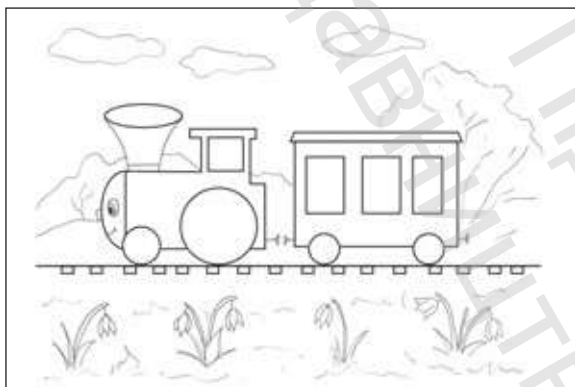
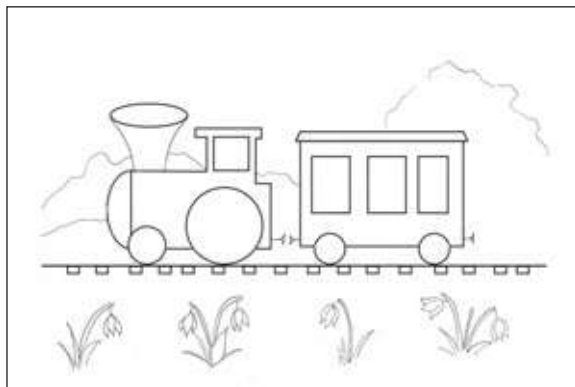
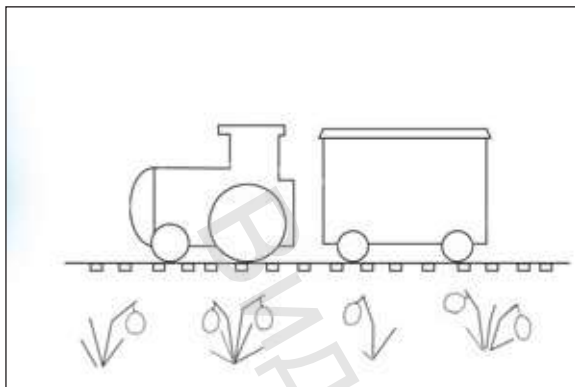

Третя зупинка — **Творча**.

Чарівному потягу потрібно відпочити, а вам — намалювати його. Користуйтеся зразком. Розфарбуйте картину відтінками синього кольору.

Остання зупинка — **Логічна**. Розгляньте малюнок і поміркуйте, що наплутав художник.

ТАНЕЦЬ МЕТЕЛИКІВ

Метелики про літо мріють,
Сонцю теплого радіють.
Над квітами хочуть вони танцювати.
Про світ кольоровий пісню співати.

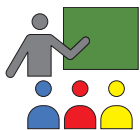
Метелики — надзвичайне диво краси, кольорового різнобарв'я та різноманіття форм. Їхні стрімкі рухи створюють чарівний танок.

Розгляньте світлини метеликів. Що одразу привертає вашу увагу? Що цікавого в забарвленні, розташуванні та формі крилець?

Видатний композитор Е. Гріг написав музичний твір «Метелик», послухайте його. Яких метеликів ви уявили? Чим сподобався музичний твір? Як розвивається музика?

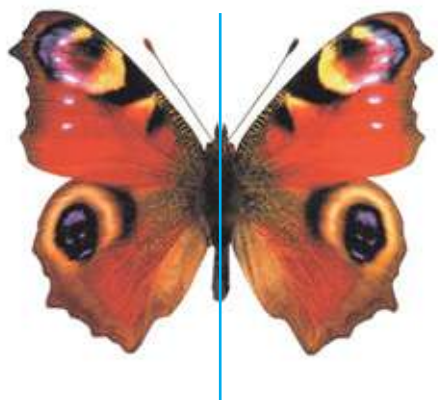
Подивіться на світлини. У метелика чотири крильця. Коли він їх складає, вони збігаються одне з одним. Ми бачимо лише два.

Середина форми метелика проходить через тулуб. На схемі вона зображена блакитною лінією.

Це тому, що форма метелика — симетрична.

Симетрія — це збіг половинок форми при умовному накладанні.

Назвіть приклади симетрії у природі. Що у вашому оточенні має симетричну форму?

Пригадайте, що таке танець. Які бувають танці? Пофантазуйте, чи можуть танцювати метелики, птахи, звірі? Яка музика може звучати для таночку комах, звірят, птахів.

Заспівайте поспівку «Танцювали миші».

Жваво

Тан-цю-ва-ли ми-ші по ба-би-ній хи-жі.

Ста-ло ба-бі за та-нець: з'ї-ли ми-ші бу-ха-нець.

Ста-ло ба-бі за та-нець: з'ї-ли ми-ші бу-ха-нець.

Проплескайте ритмічну вправу.

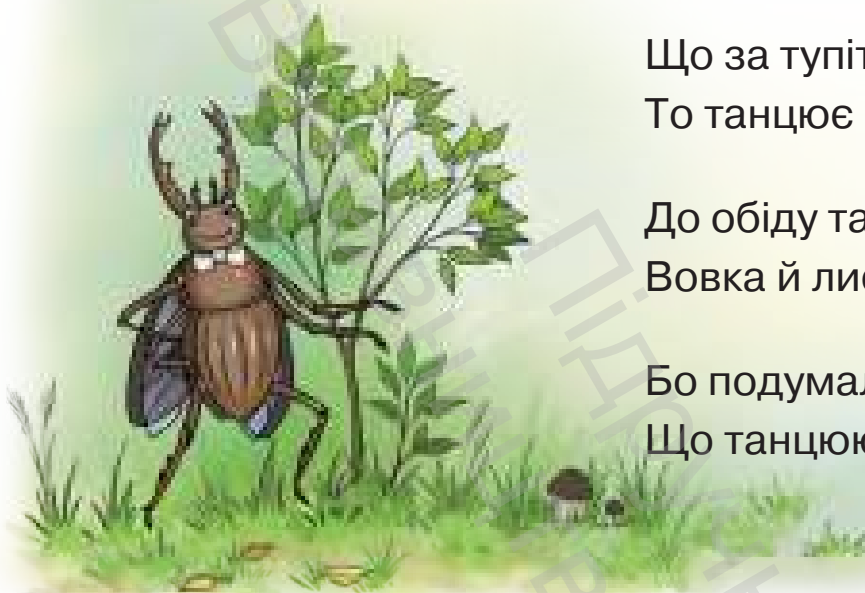

Вивчіть і заспівайте пісню «Жук танцює». Під час співу пританцюуйте.

Яким ви уявили жука? Як музичні звуки допомогли це зробити? Назвіть кольори, якими ви намалювали б політ метелика і танець жука.

ЖУК ТАНЦЮЄ

Вірші Л. Куліша-Зінькова
Музика М. Ведмедері

Що за тупіт? Що за стук?
То танцює в лісі жук.

До обіду танцював,
Вовка й лиску налякав.

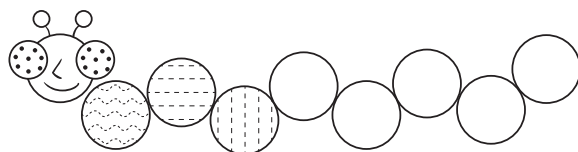
Бо подумали вони,
Що танцюють десь слони.

Уявіть танець метеликів і намалюйте його. Розмалуйте свою роботу фломастерами або кольоровими олівцями.

Розгляньте уважно зображення. Пригадайте назви ліній і геометричних фігур, якими намальовано гусениць. Подумайте, як продовжити їх прикрашати.

ПОДАРУНОК ДЛЯ РОДИНИ

Перші весняні промінчики сонечка, перші весняні квіти готує природа до свята.

Прослухайте дитячу пісню В. Кобриновича «Мамині руки», яка налаштує вас на приємні думки про найріднішу для вас людину.

Проплескайте ритмічну вправу.

Більшість пісень складаються з куплетів, які мають **заспів** та **приспів**.

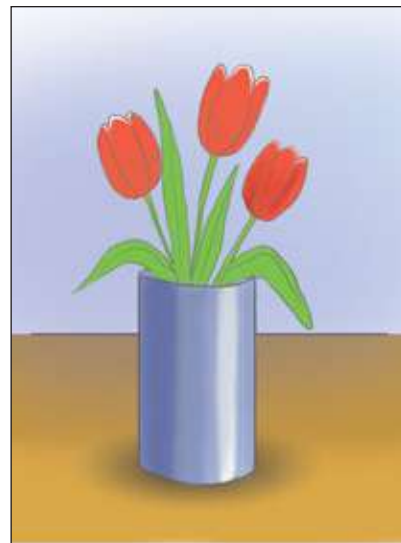
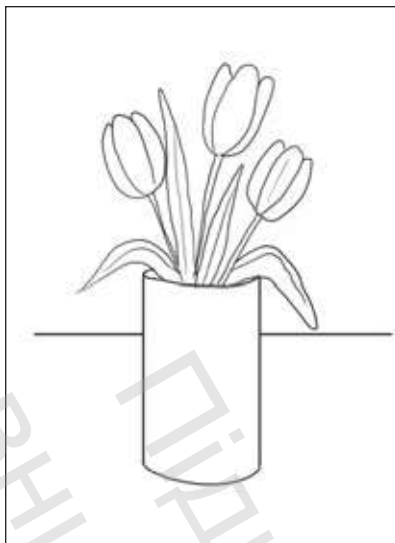
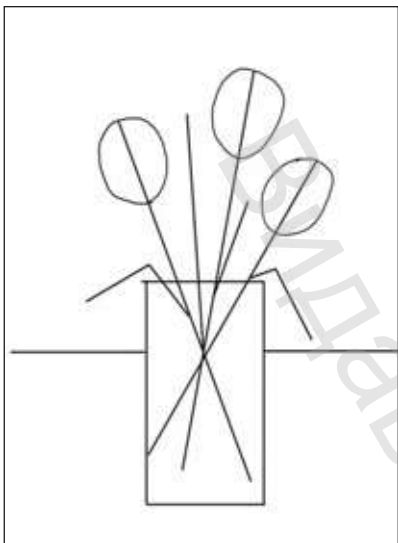

Вивчіть веселу пісню композиторки О. Янушкевич «Мама і я» Вона стане гарним подарунком для вашої матусі. Співаючи, рухайтесь у ритмі мелодії.

Чим ви можете порадувати рідних або друзів? Намалюйте букет весняних квітів. Подарунок, зроблений своїми руками, найдорожчий.

Вам допоможе зразок поетапного виконання роботи. Художні матеріали оберіть самостійно.

Розгляньте уважно плутанку. Що зайвого у букеті намалював художник? Поясніть чому.

ДОМАШНІ УЛЮБЛЕНЦІ

Розгляньте малюнки. Якими кольорами можна розфарбувати цих домашніх улюбленців?

Яких іще свійських тваринок ви знаєте? Можливо, у вас є домашній улюбленець або ви про нього мрієте. Опишіть його. Яку музику можна дібрати для опису цього улюбленця? Чому?

Пригадайте поспівку «Танцювали миші». Заспівайте її та проплескайте ритмічний рисунок.

Кури — це свійські птахи. Яких іще свійських птахів ви знаєте?

Відтворіть їхні звуки різними інтонаціями: голосно-тихо, сердито-радісно, швидко-повільно.

Екзотичні птахи теж є домашніми улюбленцями. Їх співу радіють і дорослі, і діти. Послухайте, як вони співають.

Український композитор В. Сокальський написав музичний твір «Пташка». Прослухайте його. Яку пташку ви уявили? Якими кольорами можна її намалювати?

Вивчіть пісню про кошеня. Поміркуйте, якими мають бути темп і характер пісні. Які кольори відповідають зміні настрою кошеняти?

ЗАСМУТИЛОСЬ КОШЕНЯ

Вірші П. Воронька
Музика І. Кириліної

Засмутилось кошеня —
Треба в школу йти щодня.
І прикинулося вмиць,
Що у нього хвіст болить.

Ой, ой, ой, ой!

Ой, ой!

Ой, ой, ой, ой!

Ой, ой!

Ой, ой, ой, ой!

Ой, ой!

Ой, ой!

Що у нього хвіст болить.

Довго думав баранець.
І промовив, як мудрець:
— Це хвороба не проста,
Треба різати хвоста.

Ой, ой, ой, ой!

Ой, ой!

Ой!

Ой, ой!

Ой!

Ой, ой!

Треба різати хвоста.

Кошеня кричить: — Ніколи!

Краще я піду до школи.

Ай-ай-ай! Ай-ай-ай! Ай!

Краще я піду до школи.

Ой, ой, ой, ой!

Ой, ой!

Ой!

Ой, ой!

Ой!

Ой, ой!

Краще я піду до школи.

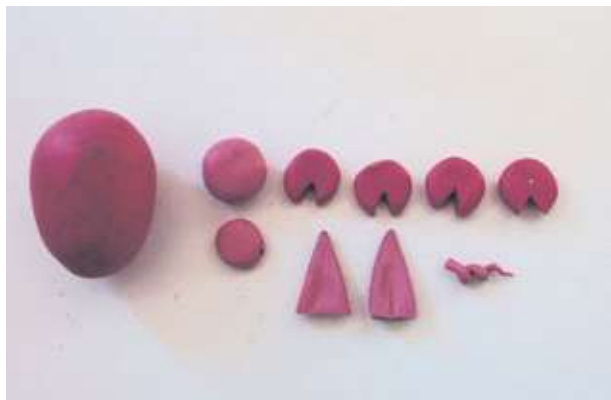
Які казки про домашніх тварин ви знаєте? Які найкращі риси характеру їхніх персонажів вам подобаються? Поясніть чому.

Об'єднайтеся з друзями/подругами у групи. Виліпіть із пластиліну домашніх улюбленців чи свійських тварин. За потреби користуйтеся зразками.

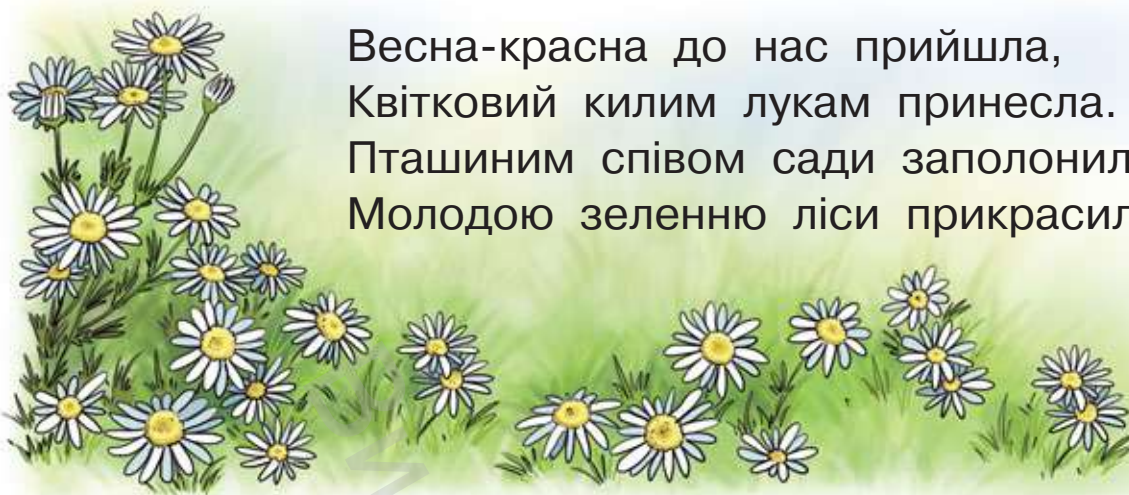

Не забувайте про взаємодопомогу. Із доброю усмішкою та дружньою підтримкою цікавіше працювати.

Під час роботи послухайте п'єси з циклу «Карнавал тварин» композитора К. Сен-Санса.

ВЕСНЯНА ХУСТИНКА

Весна-красна до нас прийшла,
Квітковий килим лукам принесла.
Пташиним співом сади заповонила,
Молодою зеленню ліси прикрасила.

Наші пращури водили хороводи, закликали прийти весну. Дівчата співали мелодійні та ніжні пісні: веснянки, заклички, гаївки. Подумайте, чому такі назви в цих пісень.

Прослухайте веснянку композитора А. Філіпенка «Прийди, прийди, весно красна». Який настрій створила веснянка? Яку картину ви уявили?

Вивчіть та заспівайте дитячу веснянку «Вийди, вийди, сонечко».

Розгляньте світлини. Весна ніби квіткову хустинку постелила на лісові галявини, береги річок та озер.

Якої форми бувають хустинки? Пригадайте, що таке симетрія. Як можна вирізати кілька однакових деталей для аплікації за один раз? Зробити аплікацію вам допоможуть:

Під час роботи користуйтеся зразками або придумайте свій орнамент для весняної хустинки.

МИСТЕЦЬКЕ МІСТО

Мистецьке місто — просто диво!
Будинки різні всі, красиві.
У місто швидше завітайте,
Жодної вулиці не пропускайте.

У Мистецькому місті живуть митці та мисткині, які творять прекрасне. Своєю творчістю вони розповідають про природу і життя людей. Тож рушайте вулицями міста та виконуйте завдання.

Розгляньте малюнок. Розкажіть, у якому із будинків живуть живописці, графіки, композитори і скульптори. Поясніть свій вибір.

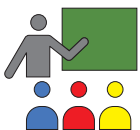

Вулиця Музична. Подивіться на малюнок. Хто, на вашу думку, мешкає на цій вулиці? Поясніть чому.

Заспівайте весняночку «Вийди, вийди, сонечко». Який настрій вона створює?

Вулиця Архітектурна. На цій вулиці мешкають архітектори та архітекторки. Вони створюють проекти гарних і зручних будинків.

Мистецтво проєктувати будівлі називається **архітектурою**.

Пригадайте вулицю, на якій ви живете. Розкажіть про неї.

Вулиця Танцювальна. Послухайте музичні твори М. Скорика «Народний танець» і Р. Шумана «Веселий селянин». Сидячи на місці, «потанцюйте» руками. Поясніть, яка музика вам сподобалася більше. Чому?

Вулиця Ритмічна. Складіть із довгих та коротких звуків ритмічну вправу. Проплескайте її самотійно та з другом/подругою.

Вулиця Казкова. Розгляньте малюнки казкових будинків. Поміркуйте, що в них незвичайне та чарівне.

Придумайте і намалюйте фломастерами або кольоровими олівцями казковий будиночок. Розкажіть другу або подрузі, хто в ньому мешкає.

Вулиця Логічна. Розгляньте уважно світлини будинків. Що в них є незвичайного?

ВЕСНЯНИЙ ХОРОВОД

У танці мистецький світ закружляв,
Наш хоровод усіх об'єднав.
Кольорові звуки летять аж до зірок,
Ви сьогодні з ними підете в танок!

Пригадайте, коли і як співають веснянки. Про що в них розповідається? Їх одночасно виконують багато людей. Таке виконання має назву **пісня-хоровод** або **пісня-танець**.

Вивчіть та заспівайте танцювальну поспівку.

ОЙ РУ-ДУ-ДУ

Вірші Н. Кукловської

Музика народна

Весело

mp

Ой ру-ду-ду, ру-ду-ду, ру-ду-ду, тан-цю- ва-ти

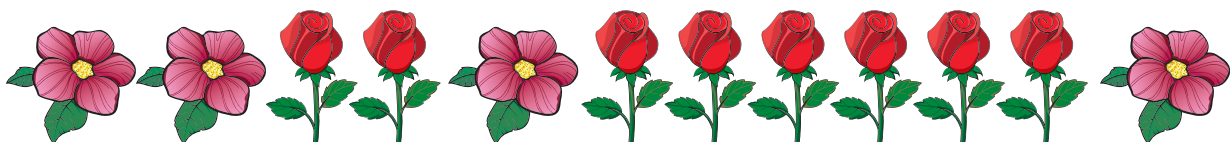

я пі-ду, я пі-ду. Ве-се- лі- ше, ду- доч- ка

мо-я, грай, тан- цю- ва-ти ді- тонь- кам по-ма-гай.

Проплескайте ритмічний рисунок.

Веснянка «Ой минула вже зима» подарує вам гарний настрій. Вивчіть і заспівайте її із танцювальними рухами.

ОЙ МИНУЛА ВЖЕ ЗИМА

Ой минула вже зима,
Снігу, льоду вже нема.
Ой нема, ой нема, | (2)
Снігу, льоду вже нема.

Прилетіли журавлі
Й соловесчки малі.
Ой малі, ой малі, | (2)
Соловесчки малі.

Лугом квіточки цвітуть,
Вівці травку вже пасуть.
Ой пасуть, ой пасуть, | (2)
Вівці травку вже пасуть.

Розгляньте картини українського художника Івана Гончара. Що ви можете розказати про хороводи?

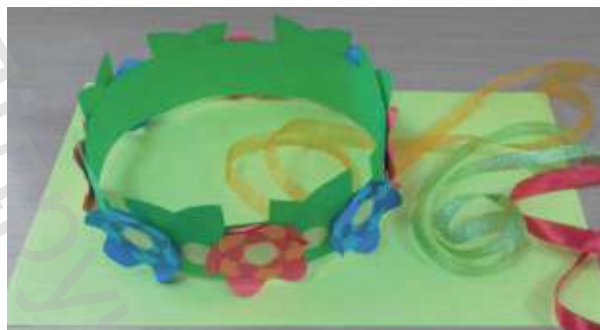

Навесні дівчата прикрашали себе плетеними віночками з живих квітів. Подивіться на картини художників, на яких зображені дівчата у віночках. Український вінок можна назвати хороводом квітів.

Створіть свій весняний вінок із кольорового паперу. Скористайтеся зразками або придумайте свій віночок. У роботі можна використати готові шаблони квітів, листочків або вирізати їх самостійно.

Розгляньте уважно зображення. Що тут зайве? Поміркуйте чому.

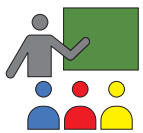

ВЕСНУ ЗУСТРІЧАЄМО

Усе навколо квітне й зеленіє,
Птахи щебечуть і теплу радіють.
Струмочки шумлять, вітерець повіває.
Природа красуню-весну зустрічає!

Послухайте музичний твір «Навесні» композитора Е. Гріга. Якою ви побачили весну? Якими музичними засобами композитор показав прихід весни? Якими кольорами зобразили б її художники/художниці?

Музика, яку виконують на музичних інструментах без голосу людини, називається **інструментальною**. Музика, під яку співають,— **вокальна**.

Заспівайте веснянки, якими зустрічають весну: «Вийди, вийди, сонечко» та «Ой минула вже зима». Проплескайте ритмічну вправу.

Уявіть себе чарівником або чарівницею і перетворіть сплячу безлисту зимову гілочку на квітуче диво. Художник підказав кілька секретів.

Використайте папір блакитного кольору і гуашеві фарби. Листочки — це відбитки пензлика. Квіти намалюйте пальчиками.

Розгляньте зображення. Знайдіть на малюнку тваринок, які радіють весні. Які тварини свійські, а які дикі? Поясніть свою думку.

ДИТЯЧІ ІГРАШКИ

Композитор Р. Шуман написав чудові музичні твори для дітей. Прослухайте п'єси «Мрії» та «Цікава історія» з інструментального циклу «Дитячі сцени».

Розгляньте малюнок. Відшукайте в кімнаті ведмедиків і порахуйте їх.

Вивчіть і заспівайте поспівку «Лис та їжак».

ЛИС ТА ЇЖАК

Помірно

Зі- жа- ка смі- яв- ся лис: «В те- бе чуб не так по- ріс.

Це не чуб,— я- кийсь клу- бок, чи то з го- лок, чи з шпи- льок».

Проплескайте ритмічний рисунок.

З іграшками можна розігравати неймовірні історії, придумувати фантастичні пригоди. Пригадайте казки про гномів. Вивчіть і заспівайте веселу пісню про них, яка подарує вам гарний настрій.

СЕМЕРО ГНОМІВ

Вірші і музика А. Житкевича

Жили на світі семеро гномів,
Семеро мудрих астрономів.
Сіяли зорі в безмежнім саду,
Радісно грали в чарівну дуду.

Приспів:

Ла-ла-ла-ла, ла-ла-ла-ла, —
Пісня пташкою летить.
Ла-ла-ла-ла, ла-ла-ла-ла —
В серці музика дзвенить.

Семеро гномів вигравали,
Зорі бадьоро крокували.
Стали у коло веселі сім нот —
І закружляв в небесах хоровод.

Приспів.

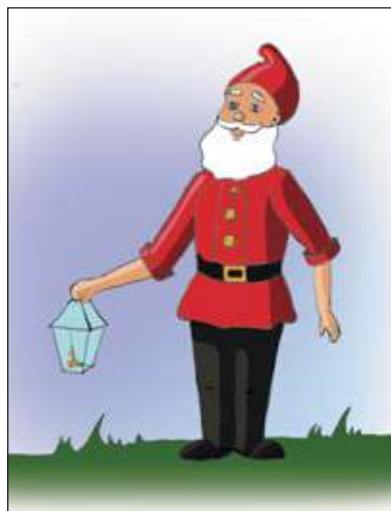
Семеро гномів узяли скрипки,
Нотки співали, аж охрипли.
Пісня на землю злетіла з небес,
Більше з тих пір стало в світі чудес.

Приспів.

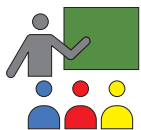
Розкажіть, яких гномів ви уявили. Намалюйте іграшкового гнома за уявою або скористайтесь зразком. Розмалуйте його фломастерами чи кольоровими олівцями.

Порівняйте зображення. Чим вони відрізняються?

КАЗКА

У казки закохуються з дитинства. Їх персонажі вчать нас добру та показують правильні вчинки.

У **музичній казці** персонажі співають і танцюють, а в книгах багато малюнків — **ілюстрацій**. Найвідоміші казки можна переказати, розглядаючи ілюстрації.

Подивіться, якими уявила персонажів казки «Коза-Дереза» художниця Людмила Ткаченко. Чого навчає ця казка?

Пригадайте й заспівайте пісню Лисички з дитячої опери композитора М. Лисенка «Коза-Дереза».

Вивчіть пісню про казкових персонажів.

МОЇ КАЗКИ

Вірші Н. Рудої

Музика Л. Соболєвської

Ось книжечка маленька,
В ній — схованка чудес.
Там виріс біб великий
Аж до самих небес.
Рій казочок веселий
Живе на сторінках.
Я скарб такий чудовий
Тримаю у руках.

Приспів:

Казки мої улюблені, улюблені казки.
Хоч їх напам'ять знаю, читаю залюбки.
Казки мої улюблені, улюблені казки.
Хоч їх напам'ять знаю, читаю залюбки.

Ось їде Попелюшка в кареті з гарбуза
І роги наставляє Коза їй Дереза.
Юнак Котигорошко врятує цілий світ,
Царівна-Несміяна усіх нас розсмішить.

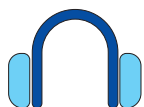
Приспів.

Ось море синє-синє,
Там — рибка золота
І біла скатертина
Чарівна, непроста.
Тікає від бабусі
Маленький Колобок.
Замовкли всі звірята —
Напевно, близько вовк.

Приспів.

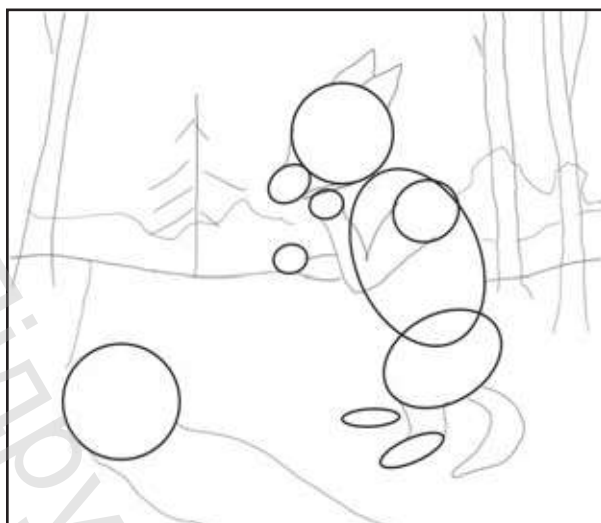
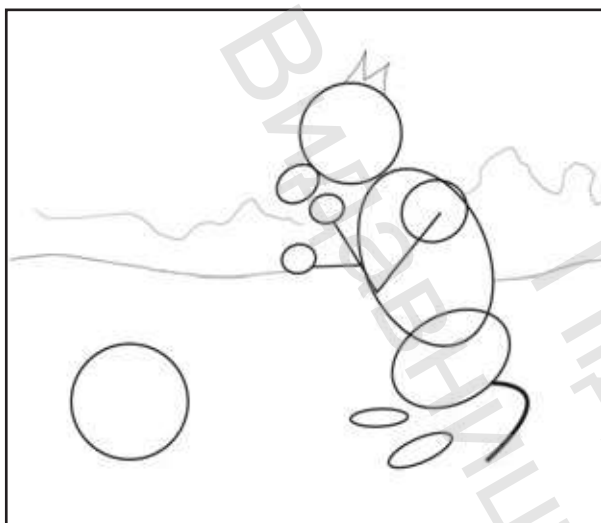

Прослухайте чарівну музику «Пухнасті хмаринки» аргентинського композитора Ф. Пандо. Розкажіть про свої враження від музики. Яким кольорам відповідають казкові образи хмаринок?

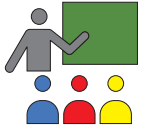
Подивіться на послідовний малюнок ілюстрації до казки «Колобок». Намалюйте ілюстрацію за зразком.

Погrajайте з другом або подругою. Почергово назвіть позитивних і негативних казкових героїв з однієї казки.

ТЕАТРАЛЬНА ПОДОРОЖ

Актор театральні маски має,
В них він різні ролі грає.
Дивовижні історії розповідає,
Емоції у глядачів викликає.

Люди ходять у театр, щоб подивитися виставу, балет, поринути в чарівні звуки опери та оперети.

Опера — музична вистава, де виконавці й виконавиці співають. **Балет** — музична вистава, де виконавці та виконавиці танцюють.

Уявіть себе актором/акторкою дитячого театру і заспівайте пісню «Семеро гномів».

Проплескайте ритмічний рисунок.

Прослухайте чарівні звуки танцю зірочок із балету бразильського композитора О. Монте-негро «Пітер Пен». Розкажіть про характер музики. Яку картину ви уявили?

Пригадайте казку «Колобок». Кому співав веселу пісеньку головний герой?

Об'єднайтеся в групи. Зробіть за уявою або зразком паперові театральні маски для персонажів цієї казки. У цих масках розіграйте казку «Колобок».

Допомагайте одне одному і самі дякуйте за допомогу.

У дружньому колі весело й цікаво працювати.

Розкажіть друзям та подругам, який персонаж казки вам до вподоби й чому.

УЛЮБЛЕНІ МУЛЬТФІЛЬМИ

У Країну мультфільмів дитина поринає змалечку. Цей дивовижний світ захоплює. Персонажі стають нашими друзями/подругами. Вони піднімають настрій, сповнюють наше життя радістю.

Заспівайте пісню «Мої казки». Про героїв пісні зняті мультиплікаційні фільми. Доберіть до неї танцювальні рухи.

Прослухайте пісню «Хей-хо!» із мультфільму «Білосніжка та семеро гномів». Супроводжуйте мелодію твору грою на шумових інструментах.

Уявіть себе веселим музикантом, який грає на різних музичних інструментах. Вивчіть та заспівайте з танцювальними рухами пісню «Веселий музикант».

ВЕСЕЛИЙ МУЗИКАНТ

Вірші Т. Волгіної
Музика А. Філіпенка

Ось на скрипочці я граю:
Ті-лі-лі, ті-лі-лі!
На лужку зайці у танці,
Ті-лі-лі та ті-лі-лі!

Я заграв на балалайці:
Тренді-брень, тренді-брень!
На лужку зайці у танці,
Тренді-брень та тренді-брень!

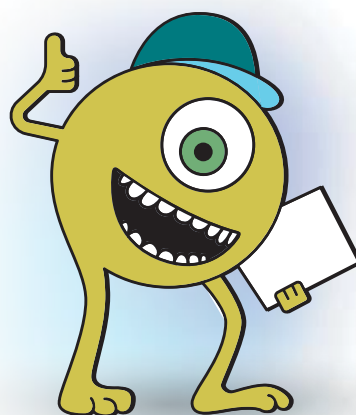
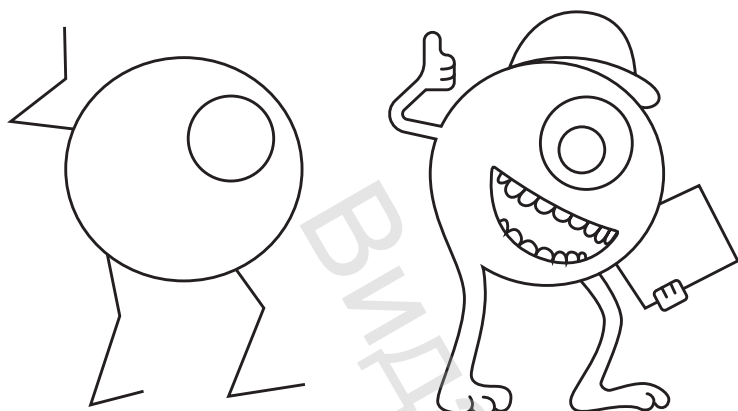

А тепер — на барабані:
Бум-бум-бум! Тра-та-тах!
Косоокі всі навіть
По кущах та по кущах!

На яких інструментах грав музикант? Який голос має кожен із них? Який вам до вподоби і чому?

Намалюйте улюбленого мультяшного персонажа, якого ви добре пам'ятаєте, або виконайте роботу за зразком. Художні матеріали оберіть за власним бажанням.

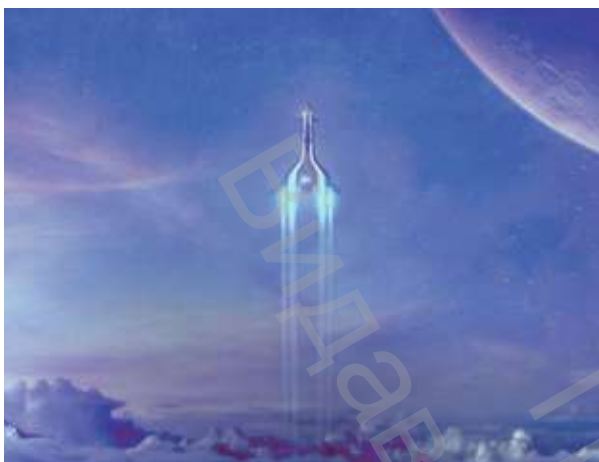
Упізнайте українські мультфільми. Які персонажі вам сподобалися й чим? Поясніть свою думку.

КОСМІЧНА ПОДОРОЖ

У темному небі зорі рясніють. Притягують погляди людини, пробуджують фантазію та мрії про космічні подорожі в далекі світи.

Люди мріють про зустріч з іншими розумними істотами. Фантазують про світи, в яких вони живуть.

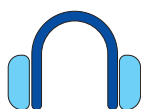
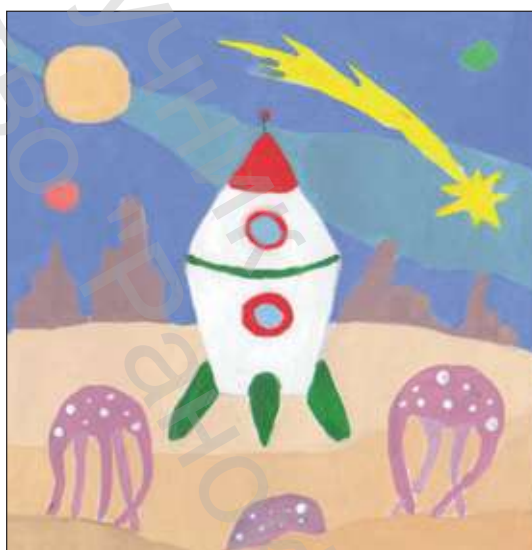
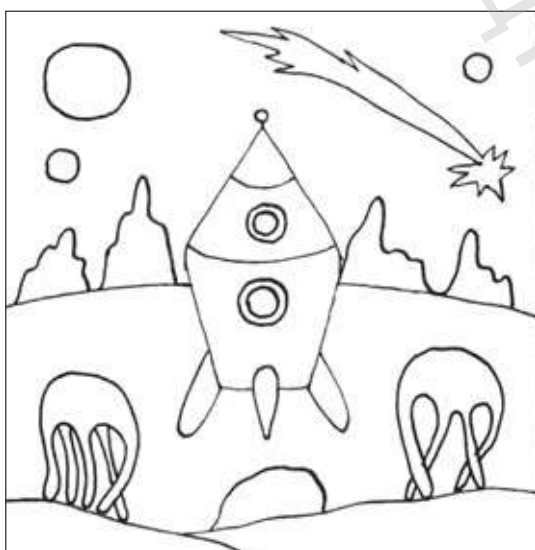
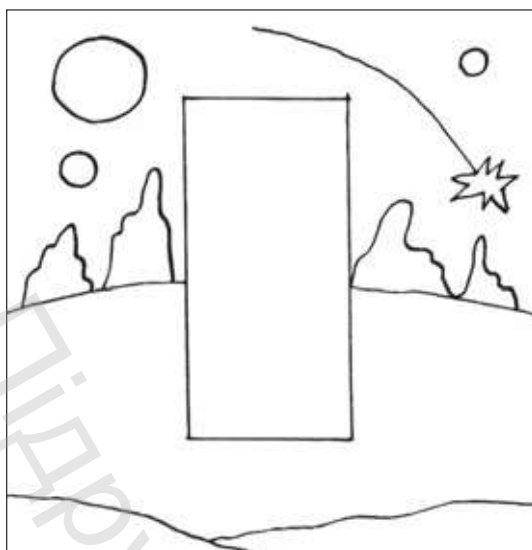
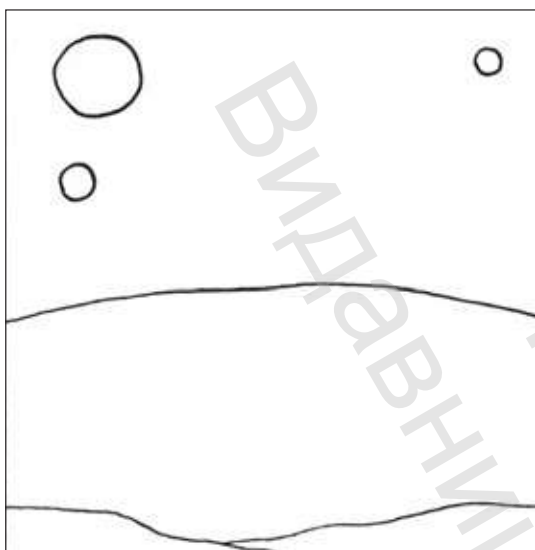
Прослухайте музику американського композитора Т. Ньюмана з мультфільму «Валлі». Яку картину ви уявили або пригадали?

Прослухайте й вивчіть пісню композитора М. Ведмедері «Дивина», яка подарує вам гарний настрій. Співаючи, пританцюуйте.

Намалюйте за уявою подорож до невідомої планети або виконайте роботу за зразком. Розфарбуйте роботу фарбами.

Під час малювання музичний твір «Космічна симфонія» гурту «Спейс» створить атмосферу космічної таємничості.

МОРСЬКЕ ЦАРСТВО

Чарує безмежного моря блакить.
Хвиля то грізно, то тихо шумить...
Кличе до себе таємнича глибина —
Морських створінь чудо-дивина.

У морському царстві зібрано багато скарбів. У глибині живуть дивовижні, фантастичні мешканці. Подивіться на світлини. Яких ще мешканців моря-океану ви знаєте?

Композитори свої враження про море зобразили музичними звуками. Прослухайте уривок «Гра хвиль» із сюїти К. Дебюссі «Море» та початок симфонічної поеми «Море» М. Чюрльоніса. Розкажіть про музику і свої враження.

Пригадайте і заспівайте з друзями/подругами пісню «Дивина». Рухайтесь в такт мелодії. Розкажіть, якими відтінками холодних кольорів ви намалювали б небо та море.

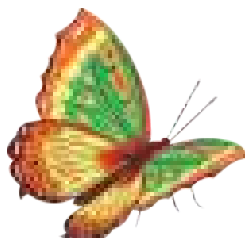
Море здавна захоплювало людей та зачаровувало своєю таємничістю. Подивіться, як художники передали свої враження про море.

Намалюйте акваріум із морськими мешканцями. Розфарбуйте його художніми матеріалами за власним вибором.

Розгляньте зображення. Які предмети пов'язані з морем?

СКОРО ЛІТО

Літо — це ягоди, літо — це квіти,
Літо — це річка, це сонця потік!
Як було б добре, щоб щедре літо
З нами лишалось би цілий рік!

Різнобарвне літо — улюблена пора дітей. Для них це час відпочинку, збирання ягід та грибів, купання в річці або морі, прогулянки в лісі або парку.

Пригадайте, що ви уявляєте, згадуючи літо. Якими кольорами ви б виразили свої враження та спогади?

Послухайте музичний твір «Літо» з циклу «Пори року» А. Вівальді. Розкажіть про свої враження від музики. Яку картину ви уявили?

Послухайте й вивчіть пісню «Літо золоте». Вона подарує гарний настрій і приємні спогади про цю пору року.

ЛІТО ЗОЛОТЕ

Вірші М. Ясакової

Музика О. Янушкевич

Прилетіло літо, як на крилах,
Принесло нам літо дні щасливі.
Літо кучеряве, лагідне, як мама,
Ось воно яке — літо золоте...

Приспів:

Я з тобою, літо, пожартую!
Я з тобою, літо, потанцюю!
Я з тобою, літо, поспіваю!
Я тебе ще з осені чекаю!

Розсипає літо срібні роси,
Заплітає літо квіти в коси.
Пахощі суниці, грозди і зірничі,
Ось воно яке — літо золоте...

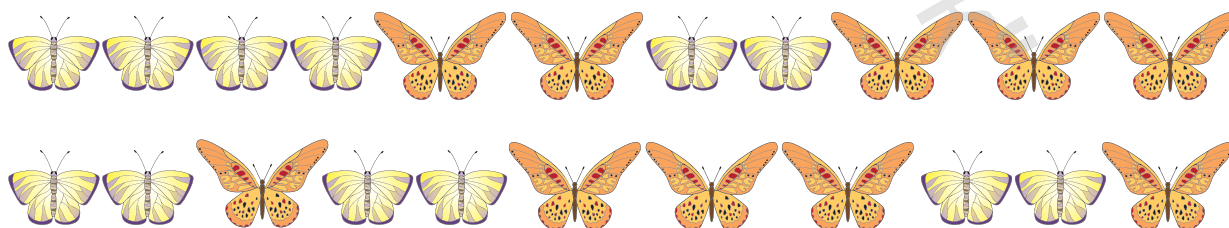

Приспів.

Задрімало літо на покосах,
Засмарило сонцем ноги босі.
Скупане в любистку росяне намисто.
Ось воно яке — літо золоте...

Приспів.

Проплескайте ритмічну вправу.

Розгляньте картини. Складіть розповідь про літо за однією з них.

Намалюйте свої спогади про цю чудову пору року. Оберіть художні матеріали, які відповідають вашому настрою.

Розгляньте уважно малюнок. Що неправильно намалював художник? Поясніть чому.

Добігає кінця навчальний рік. Перетворіть останній урок на справжнє свято. Влаштуйте концерт із вивчених пісень і картинну галерею з кращих ваших малюнків.

ЗМІСТ

Мистецтво навколо нас	4
Барвистий світ	8
Кольорова музика	12
Де живуть веселі нотки	15
Зображення прямою: силует	18
На лісовій галявині	22
Природне розмаїття	26
Краса осіннього листя	30
Пісенні візерунки	32
Як створюється краса	35
Настрій у мистецтві	38
Парад моїх улюбленців	41
Світ, наповнений прикрасами	43
У світі порівнянь	45
Новорічні свята	47
Готуємося до Нового року	50
Зимові сні	52
Пригоди золотої рибки	55
Що я люблю	57
Пригоди чарівного потяга	59
Танець метеликів	63
Подарунок для родини	67
Домашні улюбленці	69
Весняна хустинка	73
Мистецьке місто	75
Весняний хоровод	79
Весну зустрічаємо	83
Дитячі іграшки	85
Казка	88
Театральна подорож	91
Улюблені мультфільми	93
Космічна подорож	96
Морське царство	98
Скоро літо	100

Відомості про користування підручником

№ з/п	Прізвище та ім'я учня / учениці	Навчальний рік	Стан підручника	
			на початку року	у кінці року
1				
2				
3				
4				
5				

Навчальне видання

РУБЛЯ Тетяна Єгорівна
ЩЕГЛОВА Тетяна Леонідівна
МЕД Ірина Леонідівна

«МИСТЕЦТВО»

**Підручник інтегрованого курсу для 1 класу
закладів загальної середньої освіти**

Рекомендовано

Міністерством освіти і науки України

Підручник відповідає Державним санітарним нормам і правилам
«Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей»

Редактор *О. В. Гноінська*. Технічний редактор *А. В. Плisko*.
Художнє оформлення *В. І. Труфена, Т. В. Задорожної*.
Коректор *Н. В. Красна*

Підписано до друку 18.07.2024 р. Формат 84×108/16.
Папір офсетний. Гарнітура Прагматика. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 10,92. Обл.-вид. арк. 10,80.
Наклад 42535 пр. Зам. № 0808-2024

ТОВ Видавництво «Ранок»,
вул. Космічна, 21а, Харків, 61145; вул. Деревлянська, 13, к. 3316, Київ, 04119.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7548 від 16.12.2021.
E-mail: office@ranok.com.ua

Надруковано у друкарні ТОВ «ТРИАДА-ПАК»,
пров. Сімферопольський, 6, Харків 61052.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5340 від 15.05.2017.
Тел. +38 (057) 712-20-00. E-mail: sale@triada.kharkov.ua

МИСТЕЦТВО

Підручник інтегрованого курсу
для I класу закладів загальної середньої освіти

Особливості підручника:

- ілюстративний ряд максимально наближений до дитячого сприйняття, виховує повагу до національної і світової мистецької спадщини;
- творчі завдання сприяють розвитку критичного мислення, розширенню емоційної сфери учнів, збагаченню естетичного досвіду;
- пізнавальні завдання формують ключові компетентності, мистецькі знання та уміння, сприяють розкриттю природних здібностей, творчому вираженню особистості;
- втілення ідей толерантності, доброзичливості, взаємодопомоги, співпраці супроводжує пізнання себе через художньо-творчу діяльність і твори мистецтва.

Інтерактивний електронний додаток містить:

- аудіозаписи музичних творів для слухання;
- аудіозаписи пісень для виконання (окремо запис музичного супроводу);
- презентації, що розширюють ілюстративний ряд підручника;
- відеозаписи фрагментів мультфільмів і театральних вистав;
- художні вправи та завдання із перевіркою для самоконтролю;
- мистецькі проєкти за темами уроків у рубриках «Музичний клас» і «Творча майстерня».

Інтерактивний
електронний додаток
до підручника
доступний за QR-кодом
або посиланням
rnk.com.ua/102645